

Голас Радзімы

№ 4 (1164) СТУДЗЕНЬ 1971 г. ВYДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ ГОД ВYДАННЯ 16-ТЫ ЦАНА 2 КАП.

Зіма ў вёсцы

У апошні час прырода дапусціла ў адносінах да людзей яўную несправядлівасць. Краіны заходняй і цэнтральнай Еўропы пакрыліся тоўстым слоём снегу, там трашчаць маразы, і насельніцтва, не прызвычаенае да такога надвор'я, зазнае многа цяжкасцей. А ў нас, у Беларусі, сёлетняя зіма надзвычай мяккая і цёплая. Снегу пакуль што выпала мала, мороз невялікі — тры, пяць, зрэдку пятнаццаць градусаў. Таму мы яшчэ чакаем сапраўднай, марознай і снежнай зімы.

Нашым чытачам вядома пра завеі і сцюжы ў заходніх краінах, і таму яны пытаюць у сваіх пісьмах: «А якая сёлета на Радзіме зіма!..» Суайчынніку, вядома, цікавіць зіма ў беларускіх вёсках, дзе яны нарадзіліся і жылі, аб якіх часта ўспамінаюць і мараць.

Зіма, наогул, добрая. Не завейстая, не сярдзітая, спакойная.

У апошні час прырода дапусціла ў адносінах да людзей яўную несправядлівасць. Краіны заходняй і цэнтральнай Еўропы пакрыліся тоўстым слоём снегу, там трашчаць маразы, і насельніцтва, не прызвычаенае да такога надвор'я, зазнае многа цяжкасцей. А ў нас, у Беларусі, сёлетняя зіма надзвычай мяккая і цёплая. Снегу пакуль што выпала мала, мороз невялікі — тры, пяць, зрэдку пятнаццаць градусаў. Таму мы яшчэ чакаем сапраўднай, марознай і снежнай зімы.

Нашым чытачам вядома пра завеі і сцюжы ў заходніх краінах, і таму яны пытаюць у сваіх пісьмах: «А якая сёлета на Радзіме зіма!..» Суайчынніку, вядома, цікавіць зіма ў беларускіх вёсках, дзе яны нарадзіліся і жылі, аб якіх часта ўспамінаюць і мараць.

Зіма, наогул, добрая. Не завейстая, не сярдзітая, спакойная.

Спакойна і мірна выглядаюць вёскі. У сялян няма той паспешлівасці, якая бывае ў іншыя поры года, калі адна

рыхтоўваюць угнаенне, жывёлаводы даглядаюць жывёлу на фермах. Праца ідзе ўвільна і дружна. Леташні сельскагаспадарчы год быў вельмі ўраджайны і плённы — людзям хочацца, каб сёлетні стаў яшчэ лепшым. Таму сяляне не толькі старанна працуюць, але і вучацца. У зімовыя месяцы паляводы вывучаюць аграэхніку, жывёлаводы — заатэхнію. Для вучобы ёсць усё неабходнае: спецыялісты з вышэйшай адукацыяй, адпаведныя праграмы, літаратура, кінафільмы. Наогул, сучасны вясковы чалавек сябрае з сельскагаспадарчай навукай.

А вечарам — адпачынак. Вёска ўспыхвае электрычнымі агнямі. З комінаў паволі выкатваецца дым — гаспадыні вараць вячэру. Сем'і садзяцца перад тэлевізарамі. Кожнаму хочацца паглядзець сваю перадачу: мужчынам — рэпартаж пра работу лунахода на Месячы, выступленне палітычнага аглядальніка, жанчынам — канцэрт або спектакль, дзецям — прыгодніцкі фільм. А другія бяруцца за газеты і кнігі, а то і проста абмяркоўваюць вясковыя навіны, вядуць гаворку пра жыццё-быццё.

Моладзь жа ў вячэрні час збіраецца ў клубе або ў палацы культуры. Там і тэлевізар, і кіно, і кнігі. Там таксама адбываюцца канцэрты мастацкай самадзейнасці, танцы, лекцыі, даклады і нават шахматныя баталіі. Весела ў клубе. Песні,

музыка. Маладыя калгаснікі танцуюць. А старыя жанчыны сядзяць і любуюцца на сваіх сыноў і дачок. І як усе старыя на свеце, успамінаюць мінулае.

Суседка, напрыклад, гаворыць суседцы:

— Не падабаюцца мне цяперашнія ўборы, ой не падабаюцца! Як у горадзе. Няма сёння, мая мілая, той сціпласці, што даўней была.

Тая адказвае:

— А чаму ж ім не апранацца, як у горадзе? Ёсць за што купіць. Няхай гуляюць і радуюцца.

— Пэўна ж, няхай. Мы з табой, даражэнькая, калі былі дзеўкамі, фарсілі ў зрэбных андараках.

І нагадаюць яны свае даўнія зімовыя вечары. Пагавораць аб тым, як узімку, пад поўсвіт завірэхі, вясковыя дзяўчаты пралі кудзелю, ткалі палатно, падставіўшы пад кросны гаршчок з вуголлем, каб ногі не мерзлі. Як пад гудзенне верацён і калаўратаў пелі сумныя народныя песні. Як варажылі на кучцю, намагаючыся адгадаць сваё невядомае шчасце.

— Ой, роднёнькая мая, не так цяпер людзі жывуць, зусім не так, — скажа суседка суседцы і накіне на галаву цёплую хустку, бо позна ўжо, пара ісці дамоў.

Што яна мае на ўвазе! Муціць тое, што даўней хлеба на зіму не хапала, карову не бы-

ло чым да вясны пракарміць, дзеці бегалі па халоднай хаце босымі, а на вуліцу выходзілі ў чунях ці лапцях. Што зімы на вёсцы былі заўсёды галоднымі, халоднымі, невясёлымі... Так было. Цяпер інакш. Зараз у вёсках дастатак і культура. Жанчыны не прадуць і не ткуць, мужчыны не едуць на кірмаш, каб прадаць пуд ільну і купіць літр газы ды фунт селядцоў, не ходзяць у панскі лес красці дровы.

Позні вечар. Пагаслі агні. Вёска спіць. Толькі ў адной хаце ярка свецяцца вокны — там, мусіць, жыве даярка, і яна, трохі адпачыўшы, збіраецца на ферму, бо яе непакоюць ацёлы кароў. Вось яна ідзе па начной і заснежанай, асветленай электрычнымі ліхтарамі вуліцы. І зноў ціха. А заўтра нядзеля. Заўтра на гэтай вуліцы будзе шум і гоман — у аднаго суседа вяселле, у другога — хрэсьбіны. У хатах зайграюць скрыпкі, цымбалы, баяны. А то і без асаблівай прычыны людзі збяруцца да каго-небудзь у хату, каб пасядзець за багата накрытым сталом — зіма ж такі час, калі ў кожнага ёсць свежае сала і добры шост каўбас.

Вось такая ў нашых вёсках зіма — мірная, добрая. Толькі малавата снегу — ён патрэбен, каб вясной напайць вільгаццю калгасныя палі. Але снег яшчэ павінен выпасці. Наперадзе люты.

30 МИЛЛИОНОВ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ДЕЯТЕЛЕЙ

В многогранной деятельности советских профсоюзов главное место занимают производственно-экономические вопросы. Эффективным методом их решения является непосредственное участие профсоюзов в хозяйственном планировании.

Профессиональные союзы совместно с государственными органами активно участвуют в разработке проектов как текущих, так и перспективных планов развития народного хозяйства, его отраслей, экономических районов, отдельных предприятий, хозяйств.

Как же практически осуществляется этот процесс!

Разработка предложений Всесоюзного Центрального Совета Профессиональных Союзов (ВЦСПС) к проектам годовых и перспективных планов начинается с определения основных проблем, вытекающих из общего курса Коммунистической партии по ускорению строительства коммунизма. Это прежде всего: повышение эффективности общественного производства на основе внедрения достижений науки и техники, непрерывного роста производительности труда, наиболее рационального использования материальных, финансовых и трудовых ресурсов.

При рассмотрении проектов ВЦСПС особое внимание уделяется подготовке рабочих кадров, улучшению условий их труда, устранению причин профессиональных заболеваний. Тщательно анализируются и другие разделы плана: развитие жилищного строительства, сети детских учреждений, школ, предприятий культурно-бытового обслуживания, медицинских учреждений, здравниц, спортивных сооружений.

Центральные комитеты профсоюзов совместно с министерствами и ведомствами готовят предложения к проектам планов развития соответствующих отраслей промышленности. И, как правило, все экономически обоснованные предложения профсоюзов учитываются и находят отражение в производственных программах.

Например, Министерство легкой промышленности СССР при разработке проекта основных направлений развития отрасли на 1971—1975 годы учло предложения ЦК профсоюза рабочих текстильной промышленности по техническому переоснащению предприятий. Министрства черной и цветной металлургии одобрили предложения ЦК профсоюза рабочих металлургической промышленности, направленные на улучшение условий труда, расширение жилищного строительства.

Большая работа, связанная с подготовкой планов развития народного хозяйства, проводится республиканскими, краевыми и областными советами и комитетами профсоюзов. Они рассматривают проекты планов республиканских и местных хозяйственных органов, обсуждают их на своих заседаниях, вносят коррективы.

Приведу несколько типичных примеров. В плане народного хозяйства Могилевской области Белоруссии на 1969 год были учтены и осуществлены предложения областного совета профсоюзов по механизации трудоемких работ на кирпичных заводах области. По предложению профсоюза досрочно была проложена новая троллейбусная линия в городе Могилеве. При обсуждении проекта плана на 1970 год по инициативе профсоюзов на предприятиях были изысканы дополнительные резервы для увеличения производства товаров народного потребления.

После обобщения предложений и замечаний отделов ВЦСПС, центральных комитетов и советов профсоюзов с докладами о проектах планов на Президиуме ВЦСПС выступают руководители Госплана СССР. Рассмотрение проектов планов проводится в ВЦСПС до утверждения их Верховным Советом с тем, чтобы поступившие дополнительные

предложения были своевременно рассмотрены и учтены плановыми органами.

Практика социалистического строительства в СССР свидетельствует о том, что, только опираясь на коллективный опыт новаторов и передовиков производства, активное участие рабочих и инженеров в разработке и обсуждении проектов планов, можно добиться более полного выявления и использования резервов производства, улучшения всех технико-экономических показателей деятельности предприятий. К примеру, на Минском часовом заводе в обсуждении плана на 1970 год участвовало 90 процентов работающих. По их предложениям в минувшем году дополнительно выпущено 18 тысяч часов, изготовлено из отходов производства 10 тысяч пар запонки, запасных частей для часов на 15 тысяч рублей, смонтировано 8 конвейеров сборки часов.

Для характеристики массового участия трудящихся в планировании достаточно сказать, что только в обсуждении проекта Директив XXIII съезда КПСС по пятилетнему плану развития народного хозяйства СССР на 1966—1970 годы приняло участие свыше 30 миллионов рабочих и служащих, которые внесли много предложений, имеющих ценное практическое значение.

Особенно благоприятные условия для привлечения трудящихся к участию в планировании созданы после внедрения новой экономической реформы. Формирование поощрительных фондов усилило заинтересованность коллективов предприятий.

Новая экономическая политика расширила права предприятий в области планирования, капитального строительства, совершенствования техники и технологии производства, в области финансов, материально-технического снабжения и сбыта, труда и заработной платы. А вместе с расширением прав предприятий повысилась и роль фабрично-заводских комитетов в решении этих вопросов, в общем управлении производством. Профсоюзные организации вместе с хозяйственными руководителями проводят большую работу по внедрению новых систем премирования за счет фонда поощрения, участвуют в распределении средств фонда социально-культурных мероприятий и жилищного строительства.

Следует подчеркнуть, что профсоюзы не только привлекают трудящихся к активному участию в планировании, но и организуют на предприятиях социалистическое соревнование рабочих и служащих, добиваются четкого выполнения утвержденных планов.

Успешным выполнением восьмого пятилетнего плана развития народного хозяйства СССР трудящиеся завершили еще один важный этап в развитии социалистической экономики.

Государственный план развития народного хозяйства СССР на 1971 год так же, как и предыдущие планы, выработывался при активном участии десятков миллионов трудящихся. В этом грандиозном плане воплощена коллективная мудрость народа.

Михаил МАРКИН.
(АПН).

ПАДЗЕІ • ЛЮДЗІ • ФАКТЫ • ПАДЗЕІ • ЛЮДЗІ

МАШИНА ГОДА

У конкурсе на лепшую машыну года, арганізаваным саюзным Міністэрствам будаўнічага, дарожнага і камунальнага машынабудавання і Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў СССР па навуцы і тэхніцы, калектыў Мінскага спецыяльнага канструктарскага бюро «Меліярмаш» атрымаў перамогу. Лепшай машынай 1970 года прызнан спраектаваны тут карчавальнік «Д-695», які з поспехам выкарыстоўваецца на меліярацыйных работах.

Разам з СКБ «Меліярмаш» поспех па праву падзялілі Цэнтральны навукова-даследчы інстытут электрыфікацыі і механізацыі сельскай гаспадаркі нечарназёмнай зоны СССР, чые навуковыя рэкамендацыі былі выкарыстаны пры праектаванні рабочага органа карчавальніка, і Мазырскі за-

Больш за 25 вырабаў малочных прадуктаў выпускае штодзень для жыхароў беларускай сталіцы Мінскі малочны камбінат. Ён пабудаваны ў мінулай пяцігодцы на ўсходняй ускраіне горада. Гэта высокамеханізаванае прадпрыемства, дзе шматлікія вытворчыя працэсы адбываюцца без удзелу чалавечых рук. Рабочыя толькі вядуць назіранне за рэжымам работы аўтаматаў. 500 тон малочных вырабаў кожны дзень адпраўляюць адсюль ў магазіны.

НА ЗДЫМКАХ: на ўчастку разліву малака (здымак уверсе). Узоры прадукцыі, якую выпускае камбінат (здымак справа).

Фота Ул. ЛУПЕЙКІ.

вод меліярацыйных машынаў, які асвоіў яго серыйны выпуск.

СУДНЫ НА ЭКСПАРТ

Упершыню гомельскія суднабудаўнікі адправілі вялікую партыю катэраў на падводных крылах на экспарт. Яны ў хуткім часе з'явіцца на рэках Румыніі і Балгарыі.

Сёлета выпуск рачных катэраў на прадпрыемстве павялічыцца амаль у паўтара раза.

КАНВЕЕР АУТАМАТЫКІ

Будаўніцтва філіяла Мінскага завода аўтаматных ліній пачалося ў Баранавічах. Галоўны корпус, плошча якога складзе 90 тысяч квадратных метраў, атрымае найвышэйшае тэхналагічнае абсталяванне. Кіраванне вытворчымі ўчасткамі наймаецца ажыццявіць пры дапамозе электронна-вылічальнага цэнтры і ўстаноў прамысловага тэлебачання.

35 аўтаматных ліній і 100 аграгатных станкоў з праграмным і дыстанцыйным кіраваннем — такая гадавая праграма прадукцыі прадпрыемства.

КАСТРЫЦА БЕЗ КАСТРОУ

Звычайна на задворках заводаў пярвічнай перапрацоўкі лёну збіраюцца горы адыходаў. Дзесяткі тысяч тон кастрыцы спальваюцца на кастрах або ў топках. А між тым такія адыходы варты іншага выкарыстання.

На Шклоўскім ільнозаводзе ўступіла ў дзейнасць першая ў Беларусі і са-

мая буйная ў Савецкім Саюзе вытворчасць, на якой з кастрыцы вырабляюць матэрыял, прыгодны для перагародак, абліцоўкі сцен, падлогі, столі, дзвярэй, вырабу разнастайнай мэблі. Сталярная плітка з кастрыцы атрымліваецца вельмі трывалая. Яна добра паддаецца шліфоўцы, паліроўцы, афарбоўцы.

ДЫПЛОМ II СТУПЕНІ

Лепшай у краіне прызнана сухая воспавая вакцына, створаная калектывам Беларускага навукова-даследчага інстытута эпідэміялогіі, мікрабіялогіі і гігіены.

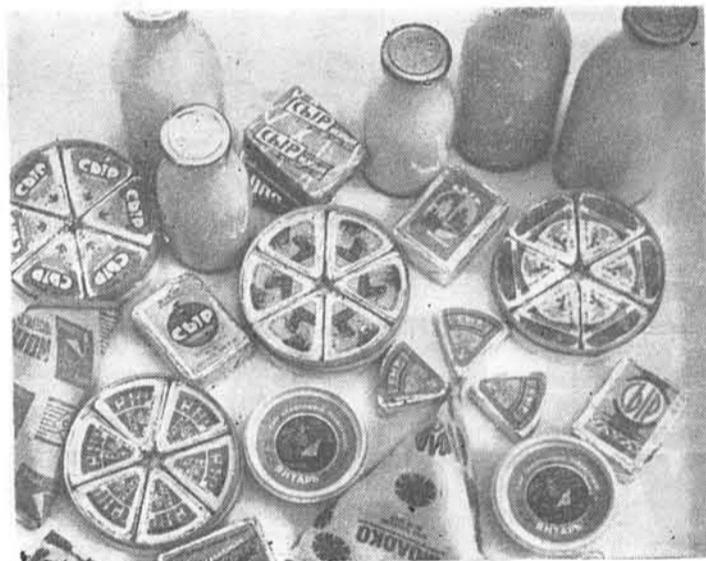
Такое рашэнне прыняў нядаўна галоўны камітэт Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР, на якой экспанаваліся прэпараты. За стварэнне і ўкараненне ў вытворчасць воспавай вакцыны навукова-даследчай ўстанова ўдастоена Дыплама II ступені.

Група супрацоўнікаў узнагароджана сярэбранымі і бронзавымі медалямі Выстаўкі.

ДЛЯ ВОЛГАГРАДСКІХ ТРАКТАРАУ

Больш чым у два разы павялічыцца магутнасць новага ўчастка Мінскага завода шасцераў на выпуск запчастак для трактара «Т-75».

У першым годзе новай пяцігодкі тут запланавана выпусціць 135 тысяч шасцераў бартавой перадачы для гэтай магутнай машыны Волгаградскага трактарнага завода. Прырост вытворчасці адбудзецца на тых жа плошчах за кошт далейшай аўтаматызацыі тэхналагічных працэсаў.

БЕЛТА—50 ГОД

14 студзеня 1921 года Прэзідыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР прыняў пастанову аб стварэнні Беларускага бюро Расійскага тэлеграфнага агенцтва (БелРОСТА). Гэты дзень з'яўляецца датай стварэння Тэлеграфнага агенцтва Беларускай ССР.

50 год прайшло з дня арганізацыі агенцтва. У пачатку сваёй дзейнасці яно рыхтавала і распаўсюджвала галоўным чынам эканамічныя бюлетэні. З 1925 года агенцтва пачынае распаўсюджваць у рэспубліцы і за яе межамі палітычную, эканамічную і іншую інфармацыю аб Беларусі.

У 1932 годзе ў агенцтве былі створаны рэдакцыі рэспубліканскай і тассаўскай інфармацыі, раённага і нізавога друку, бюро інфармацыі пры Савецкіх Народных Камісарыятах. У 1939 годзе — рэдакцыя фотакронікі і фотажурналу БЕЛТА.

У перадаеныя гады не было ніводнай значнай падзеі ў жыцці рэспублікі, якая б не знайшла адлюстравання ў матэрыялах агенцтва. Будаўніцтва прамысловых аб'ектаў, калектывізацыя сельскай гаспадаркі, барацьба за выкананне пяцігодкі, рост матэрыяльнага дабрабыту і культуры працоўных, дзейнасць партыйных, савецкіх, праф-

саюзных і камсамольскіх арганізацый пастаянна знаходзіліся ў цэнтры ўвагі журналістаў агенцтва.

У гады Вялікай Айчыннай вайны работнікі БЕЛТА ў радах дзеючых армій, у партызанскіх атрадах і ў савецкім тыле дапамагалі партыі і народу здабываць перамогу.

На захадзе яшчэ ішлі баі, а БЕЛТА ўжо аднавіла сваю дзейнасць. Разам з усім беларускім народам калектыў агенцтва пераадольваў цяжкія пасляваеннага будаўніцтва.

Цяпер у агенцтве працуюць чатыры рэдакцыі: саюзнай і замежнай інфармацыі, рэспубліканскай інфармацыі, фотайнфармацыі і рэдакцыя прэс-бюро. Да асноўных звянаў адносіцца і вузел сувязі.

Намаганні калектыву БЕЛТА, у якім працуе больш за 90 чалавек, накіраваны на ўсебаковае асветленне у мясцовым, саюзным і зарубажным друку жыцця рэспублікі. У артыкулах, рэпартажах, інфармацыях і фоталістацыях знаходзяцца шырокае адлюстраванне развіцця эканомікі, навукі і культуры рэспублікі, дзейнасць партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый, поспехі беларускага народа ў будаўніцтве камунізму.

НОВАБУДОЎЛІ НАШЫХ ГАРАДОЎ

Мікрараён «Усход-1» у Мінску.

Беларускі акадэмагарадок

Даўно ўжо гарады перасталі абносіць сценамі. Выраз «вароты горада» стаў чыста сімвалічным. Да гэтага часу сімвалам беларускай сталіцы, побач з велічным абеліскам на плошчы Перамогі, з'яўляюцца два будынкі-блізняты на Прывакзальнай плошчы, якія сустрапаюць усіх, хто прыязджае ў Мінск паяздамі і міжнароднымі аўтобусамі.

Неўзабаве сімвалічныя варты з'явіцца і ля ўваходу ў Мінск з боку Маскоўскага шасэ. Іх утворыць арыгінальны архітэктурны ансамбль будынкаў жылога сектара новага акадэмічнага гарадка.

Гэты гарадок ужо існуе не толькі ў макеце. Калектыву інстытута «Белдзяржпраект» завяршыў яго дэталёвую планіроўку і цяпер распрацоўвае тэхнічныя праекты першых буйных збудаванняў, прызначаных для навукова-даследчых устаноў Акадэміі навук Беларускай ССР.

Зручнасць і прыгажосць

На 120 тысяч жыхароў разлічан новы раён, які зараз праектуюць архітэктурна-планіровачны майстэрні Гомельскага філіяла «Белдзяржпраекта». Гэты раён размесціцца паміж вёскай Валатава, вуліцамі Крупскай, Элеватарнай і зойме 100 гектараў. Збудова раёна закончыцца ў асноўным да 1980 года.

Толькі школ тут мяркуецца адкрыць дваццаць. Намечана ўвесці ў эксплуатацыю жыллёвай плошчы больш як мільён квадратных метраў. Адна з асаблівасцей новага раёна — арганічнае спалу-

екта і яго галоўны архітэктар Юлій Глінка. Разам з Мікалаем Гардзіенкам ён стварыў грандыёзны праект, які ўвабраў у сябе самае лепшае, самае прагрэсіўнае з вопыту стваральнікаў акадэмічных гарадкоў у Новасібінску і Падмаскоўі.

На тэрыторыі гэтай новабудовы Мінска размесціцца 33 корпусы, пабудаваныя з улікам усіх патрабаванняў сучаснай навукі.

На трыццаць тры тысячы чалавек разлічан жылы сектар акадэмагарадка, у якім размесціцца таксама школы і дзіцячыя камбінаты. Паміж жылым і вытворчым сектарамі акадэмагарадка з'явіцца грамадскі цэнтр — прадпрыемствы гандлю і бытавога абслугоўвання, сувязі і камунікальнай гаспадаркі, паліклініка. Будзец тут і дом вучоных, фундаментальная тэхнічная бібліятэка, умяшчальныя залы для правядзення канферэнцый і сімпозіумаў, гасцініца.

Акадэмагарадок зойме 350 гектараў. Праекціроўшчыні вырашылі захаваць суседні 70-гектарны масіў сасновага бору, ператварыўшы яго ў лесопарк.

Першыя аб'екты новага акадэмагарадка будуць закладзены ў 1972 годзе.

Б. БАТАЛАУ.

вых і індывідуальных праектах, чаргаванню іх аб'ёмаў. Дамы будуць розных паверхаў, рознай даўжыні, аддзелкі і афарбоўкі.

Цэнтр новага раёна раскінецца на беразе ракі. Тут размесціцца культурна-бытавыя ўстановы, гасцініцы, пансіянаты, адміністрацыйныя будынкі. Вельмі ўпрыгожыць раён універсітэцкі гарадок з яго вучэбнымі і лабараторнымі корпусамі, спартыўнымі збудаваннямі, жыллымі дамамі, батанічнымі садамі.

Значную цікавасць прадстаўляе маладзёжны комплекс — Дом моладзі, бібліятэка, танцавальная зала, стадыёны, плавальны басейн. Іншыя спартыўныя збудаванні, якія мяркуецца размясціць ля штучнага возера, там, дзе зараз «Бурае балота».

На ўскраіне Магілёва

На ўскраіне Магілёва, ля сасновага бору, узняліся корпусы абласной балніцы. Прынята ў эксплуатацыю першая чарга — трохпавярховы будынак паліклінікі і пяціпавярховы лячэбны корпус на 440 ложкаў з усімі дапаможнымі службамі.

Паліклініка зможна прыняць 750 наведвальнікаў у змену. Тут будуць прыёмныя кабінеты па ўсіх асноўных спецыяльнасцях. Акрамя таго, упершыню ў вобласці адкрыюцца спецыялізаваныя кабінеты: алергалагічны, дзіцячай неўралогіі і пульманалагічны (для абследавання і лячэння лёгкіх і бронхаў).

У новай лячэбнай установе будуць працаваць інгаляторы, кабінеты электрасветлалячэння, рэнтгеналагічнае аддзяленне. Біяхімічная, клінічная і бактэрыялагічная лабараторыя з найноўшым абсталяваннем дадуць магчымасць праводзіць усе неабходныя

Як вядома, асноўную плошчу, якая адводзіцца пад збудову новага раёна, складае поймавае тэрыторыя. Таму намечана ажыццявіць вялікія намыўныя работы. Цяпер ідзе падрыхтоўка да іх. Намыўная тэрыторыя збудуецца пераважна дамамі ў дзвецца і больш паверхаў.

Яшчэ адна праблема, якую вырашаюць праекціроўшчыні, — гэта транспартная сувязь. Новы раён звязва з цэнтрам горада тралейбусны і аўтобусны рух па шырокіх і добраўпарадкаваных маршэ-ралях.

Аўтарамі праекта новага жылога масіву, які мяркуецца ўвесці, з'яўляюцца архітэктары А. Падабедаў, Я. Казлоў, Л. Стукачоў, інжынеры І. Люлеў, А. Асман і іншыя.

А. ШНЫПАРКОВ.

даследаванні, у тым ліку гарманальныя і медыка-генетычныя.

У стацыянары адкрываюцца кардыёрэўматалагічнае, пульманалагічнае, хірургічнае, неўралагічнае аддзяленні, а таксама аддзяленні дзіцячай аталарынгалогіі і неўралогіі.

Пры паліклініцы прадугледжана адкрыць аддзяленне папярэдняй дыягностыкі. Гэта дасць магчымасць дэталёва абследаваць у стацыянарных умовах тых хворых з сельскай мясцовасці, якія маюць у гэтым патрэбу.

У трэцім квартале бягучага года запланавана ўвесці ў строй другую чаргу — пяціпавярховы корпус на 460 ложкаў. Тут размесціцца аперацыйны блок з кандыцыяваным паветрам, апэка, цэнтральная стэрылізацыйная, кабінеты лячэбнай фізкультуры, аддзяленне функцыянальнай дыягностыкі.

Л. КАЛІНОЎСКАЯ.

Новы вучэбны корпус педінстытута імя Янкі Купалы на вуліцы Ажэшка ў Гродна.

БІБЛІЯТЭКА-ІМЯНІНІЦА

Бібліятэцы імя Пушкіна, адной са старэйшых у Мінску, споўнілася 70 гадоў. Пытанне аб яе адкрыцці, пачынаючы з 1842 года, тройчы ўзнімалася прагрэсіўнай інтэлігентнай горада. Але ўсе хадзіліцтвы сяброў кнігі адхіляліся. Самадзяржаўе не было зацікаўлена ў распаўсюджванні азвесты.

У 1899 годзе грамадскасць горада рыхтавалася адзначыць 100-годдзе з дня нараджэння А. Пушкіна. Члены камітэта па ўвекавечанні памяці пээта вырашылі скарыстаць момант і зноў узнялі пытанне аб адкрыцці публічнай бібліятэкі і прапанавалі прысвоіць ёй імя Пушкіна. Прапанову горада падтрымалі мінчане, якія за кароткі час сабралі каля дзвюх тысяч кніг і паўтары тысячы рублёў для набыцця літаратуры. Гарадскія ўлады вымушаны былі падтрымаць энтузіястаў.

Неўзабаве гарадская дума ўхваліла статут бібліятэкі, праект якога распрацавала спецыяльна створаная камісія. Але зацвярджаць яго губернатар не спяшаўся. Толькі ў ліпені 1900 года ён даў сваю згоду. 25 снежня 1900 года бібліятэка была, нарэшце, адкрыта.

Бібліятэка імя Пушкіна была месцам сходаў рэвалюцыянераў. У яе фондах мелася нямецка-марксісцкай літаратуры: рабаты Маркса, Энгельса, Лафарга, Леніна. Выпісвалася большавіцкая газета «Новае жыццё».

У гісторыю бібліятэкі ўвайшоў дзень 1 сакавіка 1909 года, калі на пашыраным пасяджэнні праўлення быў выбраны ганаровым членам бібліятэкі Л. Талстой. Праз некалькі дзён Лей Мікалаевіч прыслаў тэлеграму, у якой дзякаваў за аказаны яму гонар.

Да рэвалюцыі бібліятэка абслугоўвала толькі гарадское насельніцтва.

Пасля перамогі Кастрычніка бібліятэка ператварылася ў сапраўдны культурны цэнтр горада. Была адменена плата за карыстанне кнігамі. У сакавіку 1938 года яна стала Мінскай абласной бібліятэкай. Перад вайной кніжны фонд яе склаў 175 тысяч тамоў.

Фашысты знішчылі і разрабавалі бібліятэку. Пасля вызвалення Беларусі з дапамогай мінчан былі сабраны першыя сотні кніг. Шмат іх атрымалі з Масквы, іншых гарадоў нашай краіны.

Зараз абласная бібліятэка — навукова-метадычны і бібліяграфічны цэнтр вобласці. У фондах яе каля чвэрці мільёна кніг.

Сёлета адна са старэйшых культурна-асветных устаноў рэспублікі справіць навааселле — для яе будуецца сапраўдны палац. Чытальныя залы новай бібліятэкі змогуць змясціць ва-семсот чытачоў. Новае памяшканне, новая тэхніка дапамогуць лепш абслугоўваць наведвальнікаў.

Зараз на Міншчыне працуюць больш тысячы бібліятэк. Мы імкнемся дапамагчы сваім галегам нарадаі, вопыт лепшых прапагандыстаў кнігі стараемся зрабіць здабыткам усіх.

Н. БАЛУКОВА,
дырэктар Мінскай абласной бібліятэкі імя А. Пушкіна.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

«ЗІМА У ВЕСЦЫ» — так называецца перадовая статья номера. Самая горячая пора на селе — лето, но и зимой достаточно работы у белорусских колхозников. Механизаторы готовят технику к предстоящему весеннему севу, полеводы очищают семена, у животноводов свои заботы на фермах.

К тому же зимнее время самое подходящее для сельскохозяйственной учебы. А вечерами зажигаются огни колхозных и совхозных клубов, а те, кому не хочется покидать теплый и уютный дом, усаживаются у телевизоров, берутся за газеты и книги.

Под рубрикой «НОВАБУДОЎЛІ НАШЫХ ГАРАДОЎ» на 3 стр. мы рассказываем о Белорусском академгородке, который вырастет на окраине Минска; о новом районе Гомеля, рассчитанном на 120 тысяч жителей, — его застройка закончится к 1980 году; о первой очереди могилев-

ской областной больницы, где больные из сельской местности смогут получить самую квалифицированную медицинскую помощь.

Минувшим летом в гости к своему брату приезжал наш соотечественник из Англии Михаил Мельник с женой и детьми. Вернувшись домой, он написал нам в редакцию: «Я решил подробно описать историю своей поездки на Родину, чтобы наши земляки за рубежом узнали, каким счастливым было мое свидание с родными... В свободное время, которого у меня, к сожалению, не много, я буду записывать свои впечат-

ления, а письма отсылать вам». И вот в редакцию начали приходить голубые конверты... Сегодня читатель может познакомиться с письмами Мельника и его детей — «СУСТРЭЧА З РОДНЫМ КРАЕМ» [4 стр.].

Интересная корреспонденция нашего читателя из США Ивана Тарасевича «МАЁ СЛОВА ПРА ХЛЕБ» напечатана на 5 стр. Его письмо — отклик на статью «Хлеб наш надзённы», помещенную в одном из декабрьских номеров «Голас Радзімы».

Очерк «ПРЫЗВАННЕ» [7 стр.] посвящен талантливому белорусскому скульптору

Сергею Вакару. Еще будучи студентом Минского художественного училища, он создал скульптурную композицию «Рельсовая война», которая была отмечена как лучшая работа года. Произведения Сергея Вакара демонстрировались на многочисленных республиканских и всесоюзных выставках.

Тем, кто хочет знать историю своей Родины, кого радует светлая явь ее сегодняшних дней, адресована книжка гродненского писателя Алексея Карпюка «ЧАГО МЫ ВАРТЫ». Аннотация на новую брошюру библиотечки газеты «Голас Радзімы» напечатана на 8 стр.

СУСТРЭЧА З РОДНЫМ КРАЕМ

Вось ужо некалькі дзён наважваюся напісаць пісьмо ды ўсё не выпадае. Вяртанне — гэта таксама падзея, як і зборы ў дарогу, асабліва, калі паездка такая доўгачаканая і незвычайная. А ці можна назваць звычайнай паездку на Радзіму, першую праз 29 год?

Прыехалі мы з ГДР (туды з'яжджалі на зваротным шляху да сваякоў жонкі) 27 верасня. На другі дзень пайшоў на работу, але святочны настрой усё не пакідаў мяне. Мабыць, чадавецкае сэрца, нібы акумулятар, зараджаецца радасцю і гэтага зараду хапае на пэўны час, да таго ж кожны вечар прыходзіць да нас з жонкай знаёмца, і мы зноў і зноў расказваем аб тым, як гэцілі ў Савецкім Саюзе.

Адзін толькі выпадак засмучыў мяне. Наш сыноч прышоў са школы са слязмі на вачах: яго там абазвалі рускім шпіёнам і моцна пабілі. Ды і на рабоце давалася сёе-тое пацуць. Вось чаму я вырашыў падрабязна апісаць гісторыю свайго паездкі на Радзіму, каб нашы землякі за мяжой даведаліся, якім шчаслівым было маё спатканне з роднымі, і пераканаліся, што антыкамуністычная прапаганда нікога агульнага не мае з рэчаіснасцю. Таму, хто не бачыў сваімі вачыма, нават цяжка ўявіць, якую ветлівасць і цеплыню сустрэлі мы на савецкай зямлі.

У вольны час, якога ў мяне, на жаль, не шмат, я буду запісваць свае ўражанні, а пісьмы адсылаць вам. Надрукуйце іх, калі магчыма, у «Голасе Радзімы».

ПІСЬМО ПЕРШАЕ

Перш чым пачаць свой расказ аб тым, як нам гасцілася на Радзіме, я хачу расказаць пра тое, што папярэднічала гэтай паездцы. Усё было не проста: аформіў дакументы, купіў білеты і паехаў. Не. Дзесяці год, дзень у дзень чытаў і чуў я адно і тое ж — антысавецкую прапаганду. Старалася прэса, якая ўзводзіла паклёп на савецкі лад і аблівала брудам савецкую рэчаіснасць. Стараліся і тыя, што праз свае злачынствы ў час вайны сталі здраднікамі і ворагамі Радзімы. У такіх умовах чалавек, пазбаўлены праўдзівай інфармацыі, робіцца ахвярай ілжы. Я жыў у палоне страху.

Мой брат пісаў мне з Беларусі пісьмы, запрашаў у госці. Але страх, злы вораг, моцна трымаў мяне. Аднак гэты вораг не мог адарваць маё сэрца ад Радзімы, знішчыць у ім непагадную любоў да яе. Я вырашыў запраціць брата ў Англію. Няхай прыедзе і сам раскажа мне ўсё як ёсць. Хацеў даведацца, ці сапраўды сашлюць мяне ў Сібір, калі я прыеду ў Савецкі Саюз.

Пайшла пагалоска, што мой брат збіраецца ў Англію, і людзі, якія разам з Радзімай згубілі і сумленне, пачалі гаварыць мне: — Не выпускаць твайго брата з СССР. Ён можа атрымаць дазвол толькі ў адным выпадку — калі ён камуніст.

Нарэшце я сустрэўся з братам. Ён, беспартыйны, свабодна прыехаў у Англію. Брат раскажаў мне аб тым, як жыве, аб усім, што адбываецца ў Савецкай краіне. Але тыя не супакоіліся. Яны нават брата ў вочы гаварылі: — Ты камуніст, цябе паслалі сюды і загадалі так гаварыць.

Па заканчэнні візіту брат зноў запрасіў мяне ў госці і запэўніў, што ніхто нас не пакрыўдзіць, не пасадзіць у турму.

Ён вярнуўся дамоў, а мы з жонкай з радасным хваляваннем, але ўсё яшчэ з прымесцю страху, пачалі хадаінічаць аб дазvole на выезд у СССР.

ПІСЬМО ДРУГОЕ

Зноў сеў за запіскі. Мае дзеці таксама рашылі напісаць аб сваіх уражаннях. Лісты Соні і Роланда на англійскай мове я вышлю разам з гэтым пісьмом.

Дык вось, афармляем мы з жонкай дакументы, а тыя злыдні мне нашэптваюць:

— Глядзі, не памыліся. Можна, не даведзецца купляць зваротны білет. Ты ж не стары эмігрант, а былы

ваеннапалонны. Цябе спытаюць: чаму застаўся на Захадзе, чаму дагэтуль сядзеў там? За гэта адразу і «прыш'юць стацыю». І брату свайму не вер. Ведай адно — у СССР ездзяць толькі старыя эмігранты ды жанчыны, з мужчын ніхто. А калі хто падзе і вернецца, то гэта ўжо небяспечны чалавек, тайны савецкі агент.

І англічане на рабоце мне гаварылі прыкладна тое ж. Мой адказ усім быў аднолькавы: «Што мне турма, яна ж будзе на рускай зямлі. І Сібір таксама ў Расіі».

І вось ужо грукочуць колы цягніка. Хутчэй, хутчэй! Спяшайся, машыніст! Ты вызеш мяне, жонку і дзяцей на маю Радзіму, 17 жніўня... Шкада, што я не магу знайсці словы, каб апісаць пачуццё радасці і шчасця, якое ахапіла мяне ў той момант, калі мы перасеклі польска-савецкую граніцу. Гэта быў нібы сон: той жа вагон, тыя ж людзі вакол, а за акном — ужо родная зямля. Слёзы засцілілі вочы, а я ўсё ўглядаўся ў цемру ночы, каб убачыць хоць домік, хоць дрэўца.

Ноччу праехалі Брэст. Пра Брэсцкую крэпасць чытаў у «Голасе Радзімы». На жаль, я не змог добра разгледзець нават прываказальную плошчу. А поезд ішоў усё далей і далей на ўсход. Да самага Мінска я не адрываўся ад акна, хаця начное покрыва хавала ад мяне родную зямлю. Толькі калы самага горада змог у шэрым світанку ўбачыць домікі, палі, пералескі.

На Мінскім вакзале нас сустрэкалі брат, сёстры і іншыя родзічы. З Мінска да маіх Міхеевіч — 130 кіламетраў. Ехалі туды на машыне, якую даў дырэктар саўгаса, дзе працуе брат.

У вёсцы нас чакаў цэлы натоўп. Я і не спадзяваўся, што столькі людзей будуць нас сустракаць. У многіх на вачах былі слёзы. А я нікога не мог пазнаць, акрамя брата і старэйшай сястры. І Міхеевіч сваіх не пазнаў.

Уселіся мы ўсё разам за вялікі і багаты стол. Мая жонка вельмі здзівілася: у Англіі на вясельле не ставіць тое на стол, чым частавалі нас. І не толькі ў першы дзень — увесь час, у кожным доме, куды запрашалі, нас кармілі і палі так шчодр, што, каб сам гэтага не бачыў, другому не паверыў бы.

Цяпер, калі ўспамінаю ўсё гэта, думаю: не, справа не толькі ў тым, што мае родныя і вяскоўцы добра жывуць. Іх гасціннасць — праява той незвычайнай чалавечай шчодрасці, якая ўласціва толькі нашым людзям. Няхай не крыўдзіцца мая жон-

ка. Яе нямецкія сваякі таксама добра нас прымалі, але і яна і дзеці ў адзін голас гавораць: «Тое, што мы бачылі ў цябе на Радзіме, не ўбачым нідзе».

ПІСЬМО ТРЭЦЬЕ

У час свайго знаходжання ў роднай вёсцы я пазнаваў і не пазнаваў наваколле. Хацеў пайсці паглядзець на старое балота, а ўбачыў бульбянае поле. Думаў паказаць дзецям лапці і ніводнага лапця не знайшоў у Міхеевічах. Затое паказаў ім магутныя беларускія трактары. І сам, як малое дзіця, дзівіўся і радаваўся, што ў маёй вёсцы электрычнасць, тэлевізары, пральныя машыны...

Збіраючыся ў Савецкі Саюз, мая жонка баялася, што яе англійскія сукаенкі будуць адрознівацца ад адзення іншых жанчын. Ад гэтага страху яна пазбавілася вельмі хутка. Больш часу спатрэбілася на тое, каб яна канчаткова пераканалася, што яе, немку, ніхто не збіраецца напрацаць ні словам, ні поглядам. Мы нават перад ад'ездам дамовіліся ў Савецкім Саюзе не гаварыць з дзецямі па-нямецку, а толькі па-англійску. Але дарэмным быў жончын страх. Савецкія людзі, што выратавалі свет ад фашызму, па-сяброўску ставіцца да нямецкай нацыі. Аб гэтым, як і аб рускай гасціннасці, жонка не стамляецца раскажваць і па сённяшні дзень.

Паважаныя суайчыннікі! Я звяртаюся да тых, хто яшчэ не пабыў на Радзіме: не верце антысавецкай прапагандзе і паклёпу. Прыязджайце ў Савецкі Саюз і самі пераканаецеся, што ўсё, аб чым я пішу, — чыстая праўда. Вас ніхто не пакрыўдзіць, як не пакрыўдзілі мяне і маю сям'ю. Вы, як і я, вернецеся ў свае дамы і таксама будзеце раскажваць аб Радзіме.

За маю праўду мяне тут называлі камуністам, маўляў, я ў СССР уступіў у Камуні-

тычную партыю. Гэта хлусня! Толькі людзі без сумлення могуць узводзіць такі паклёп. Толькі людзі, якія згубілі самае высакароднае пачуццё — любоў да Радзімы, не радуюцца, што іх народ стаў багатым і шчаслівым. Напэўна, ім больш спадабалася б, каб я, вярнуўшыся, пачаў распаўсюджаць хлусню, што ў СССР людзі паміраюць з голаду, ходзяць голыя і босыя. Тады, магчыма, яны пахвалілі б мяне. Але мне не патрэбна іхняя ласка! Я дзякую богу за тое, што наш народ, мае браты і сёстры добра жывуць.

Яшчэ, паважаныя суайчыннікі, я хачу звярнуць вашу ўвагу на наступнае. Прыехаўшы да брата, мы ў той жа дзень пайшлі ў мясцовае аддзяленне міліцыі. Брат прадставіў нас, сказаў, хто мы такія, з якой мэтай прыехалі. Ветлівая жанчына-начальнік прыняла нас, нібы сваякоў: усадзіла, худенька аформіла паперы, спытала, ці маем мы патрэбу ў яе дапамозе, а на развітанне пажадала добрага адпачынку на роднай зямлі.

У Мінску мы таксама зайшлі ў міліцыю. І там было тое ж самае — праверылі дакументы і сказалі: «Калі ласка, ідзіце, аглядайце наш Мінск». Ніхто не пытаўся ў нас, чаму мы жывём у мяжой і наогул ніякіх пытанняў не задаваў.

А зараз я хачу сказаць некалькі слоў аб камуністах. На Захадзе гэтым словам палохаюць дзяцей і зневажаюць людзей. Я сустракаўся ў Савецкім Саюзе з камуністам, размаўляў з ім, сядзеў з ім за сталом, разам п'іў і еў. Гэта дырэктар Дзмітроўскага саўгаса Мікалай Шмяркоў. Ён даў сваю машыну, каб брат прывёз нас у Міхеевічы.

Ці быў у вашым жыцці выпадак, дарагія суайчыннікі, каб гаспадар альбо начальнік даў вам сваю машыну прывезці нейкага незнаёмага? Ці сеў бы ён з вамі

за стол? А камуніст Мікалай Шмяркоў даў сваю машыну, каб і назад нас адвезці. Ён сядзеў разам з намі за сталом, узімаў тост за наша здароўе.

Заканчваючы пісьмо, я сардэчна дзякую ўсім добрым людзям, з якімі мне выпала шчасце сустракацца ў час незвычайнай паездкі на Радзіму.

Міхал МЕЛЬНІК.

Англія.

I am writing to you about my holidays in the Soviet Union. It was for the first time I have ever seen my relatives in Byelorussia. My aunt Marusja and uncle Pja looked after us all very well. There was always plenty to eat at every mealttime. The meals tasted very nice, especially the tomatoes.

I still remember the times when I used to play with my cousins and to go to the woods picking mushrooms. The first time I went picking them I picked all the bad ones and had to throw them away. But soon thanks to the help of my Russian friends I knew which ones I should pick and which ones I shouldn't. Once I went with my cousins watching the cows graze in the field for it was their turn to look after them.

We couldn't see much of Minsk because we were lack of time. But from what I saw I liked very much wide clean streets of the Byelorussian capital, it's beautiful gardens and parks and of course citizens of Minsk. They were very nice indeed and kind.

I wish I could go to your country next summer but it depends on my mum and dad. Next time I come I shall look at Minsk properly.

In conclusion of my letter I should like to thank you for that book you sent us. My dad is teaching us Russian language and that book is very helpful.

Yours sincerely

Sonja MELNIK.

My name is Roland Melnik. I am nine years old. I want to tell you about my holidays I had in Byelorussia last summer. I had a real nice time which I will never forget. The people in that country were very kind and friendly to us.

When I came back to England the first night I had a dream about all that I'd seen in the dad's Motherland. And now I recall very often the village in which we lived some days, those boys and girls with whom I became friends. I wish to stay in the Soviet Union for good because it is nice there.

With best wishes

your little friend

Roland MELNIK.

НА ЗДЫМКУ: М. МЕЛЬНІК з сям'ёй у Мінску.

ХАРЭАГРАФІЧНЫ ансамбль «Юла» быў створаны на грамадскіх пачатках пры Рускім народным доме ў Грынбонце (прыгарад Нью-Йорка) у 50-я гады. Зараз у ансамблі, якім кіруе Фрэд Клімовіч, — 12 дзяўчат і 8 хлопцаў. Гэта дзеці і ўнукі нашых землякоў. У праграме самадзейных артыстаў — рускія, беларускія і украінскія народныя танцы.

НА ЗДЫМКАХ: выступленне харэаграфічнага ансамбля «Юла» ў Араў-парку.

МАЁ СЛОВА ПРА ХЛЕБ

Атрымаў чарговы нумар «Голасу Радзімы». На першай старонцы вялікімі літарамі напісана: «Хлеб наш надзеінны». Што такое? Ураз прыпомнілася, як Хрыстос вучыў сваіх вучняў вельмі проста і шчырай малітве, у якой ёсць просьба, каб гэсподзь бог даў нам хлеб надзеінны. Я, як глыбока веруючы хрысціянін і свяшчэннік, адданы богу і людзям усяго свету, асабліва ж свайму роднаму беларускаму народу, розумам, сэрцам і душой веру ў гэтыя свяшчэнныя словы...

Што было да рэвалюцыі? Цары, памешчыкі, пань, ксяндзы, папы мелі ўсё, а гаротны мужык, селянін — вельмі мала. З мяккай еў ён свой мазольны хлеб, і таго не хапала. Ён бы добра зарабіў на хлеб, вырасціў бы яго сам, але не было зямелькі — яна знаходзілася ў руках памешчыкаў, паноў, ксяндзоў, папоў, цара-бацюшкі... І гэтак гаротнаму мужыку казалі маліцца за хлеб надзеінны, які самі елі, і не давалі магчымасці, каб ён яго здабываў сам. Адарвалі яго, гаротнага, ад зямлі, ад маці-карміцелькі і толькі пакінулі яму надзею на неба, на жыццё загробнае, а самі мелі рай на зямлі. Становіцца было не да вытрымання.

І вось палыхнула рэвалюцыя. Цар, пань, памешчыкі, ксяндзы, папы не хацелі аддаваць сваіх маёнткаў, сваіх уладанняў мірным і братэрскім спосабам. Яны не казалі: ты, брат, галадаў, жабраваў, у цемры сядзеў, быў прыніжаны, пагарджаны, дык вось табе багацце — зямелька, лес, азёры, рэкі — няхай гэта будзе ўсё тваім. Не, яны, гэтыя эгаісты, не казалі так мужыку, у іх паняцці самаму нікчэмнаму стварэнню. У іх прыйшлося ўсё гэта адабраць сілай, і таму адбылася жорстка і крывавае барацьба.

«Хлеб наш надзеінны»... З вялікай цікавасцю чытаю артыкул. «Як часта, разгарнуўшы раницай газету, мы з болей узятаемся ў схуднелы ад голаду твары венесуэльскіх дзяцей або чытаем кароткае сухое паведамленне аб самазабойстве англіскага беспрацоўнага, які не змог пракарміць сваю сям'ю. Ад голаду штогод на зямным шары паміраюць мільёны людзей». І гэта з-за таго, трэба сказаць, што чалавек чалавечку яшчэ звер, воўк, нават горшы за воўка, бо звер ніколі не стане забіваць сваю пароду, марыць яе голадам або вынішчаць страшнай вай-

ной, Чалавек жа гэта ўсё робіць у імя мамоны, у імя эгаізму, каб адзін магутны клас усё меў, усім кіраваў, а каб народныя масы гінулі...

«... Хлеб. Не зайздоды ён быў на сталі беларускага селяніна ў дарэвалюцыйнай вёсцы, і таму сотні тысяч нашых землякоў апынуліся за акіянам». Сам я быў гэткага прыкрага становішча сведкай: вясной сяляне дамешвалі ў цеста мякіну. Не лепш жылося і жывёле. Каб кароўка неяк дацягнула да першай вясновай травы ў полі, селянін зрываў салому са страхі і гэтай саломай яе кармаў.

«... Хлеб. Купішы яго сёння ў нашым магазіне, турбаты-суайчыннікі з Канады ці Злучаных Штатаў Амерыкі старанна, каб не вельмі зачарствеў, укручваюць у паперу, цэлафан і яшчэ нешта мудрагелістае, бо хочучы паказаць там, дома, які выдатны хлеб спажываюць цяпер беларусы». Жыў я ў роднай вёсцы Клешнякі ў БССР ад пачатку кастрычніка 1967 года да другой паловы чэрвеня 1968 года і сам пераканаўся, які добры хлеб. І белы і чорны, штодзённа прывозілі ў сельскі магазін з васількаўскай пякарні. Мо' яшчэ не такі цудоўны, які цяпер выпякае дарагая А. Сёмкіна на мінскім хлебаводзе «Аўтамат», аднак вельмі смачны, сытны і спорны. Чалавек адным тым хлебам мог добра жыць і працаваць, але ёсць жа і мяса, і сала да яго... Хлеб і закраса! Не толькі бульба і каша, як гэта было даўней...

Далей у гэтым жа артыкуле чытаю з прыемнасцю аб тым, якім вялікім багаццем з'яўляецца хлеб для людзей, што ён аснова жыцця і фундамент да здабытку ўсялякага багацця! А тут яшчэ да хлеба Беларусь стараецца даць людзям усялякіх печываў, ды цукерак, ды рознага шакаладу. Калі, будучы ў Клешняках, я наведваў школу ў Барэйшышках, то перш заходзіў у сельскі магазін, купляў многа цукерак. Цукеркі былі цудоўныя, я частаваў імі дзяцей. А яны чыталі беларускія вершы для мяне і спявалі песні. Ураз падружыў я з імі, з дарагімі і незабыўнымі беларускімі хлопчыкамі і дзяўчаткамі. Як бы я хацеў жыць і працаваць бліжэй да іх, дзеля іх добра, дзеля добра ўсёй нашай краіны...

Са шчырым прывітаннем
Іван ТАРАСЕВІЧ,
свяшчэннік.
ЗША.

[Заканчэнне. Пачатак у №№ 1, 2, 3].

Прадукцыя рэспублікі вывозіцца ў 80 краін свету. Па вытворчасці на душу насельніцтва трактараў (без садава-агародных) БССР апырэдзіла ЗША, Англію, ФРГ, Італію; металарэзных станкоў — Англію, Францыю, ЗША; тэлевізараў і радыёпрыёмнікаў — Францыю і Англію; малака — Італію, ФРГ, Англію. На аснове перадавой навукі і тэхнікі створана высокаразвітая сельская гаспадарка, якая спецыялізуецца на вытворчасці малака, мяса, бульбы і лёну. Вызначальная галіна — жывёлагадоўля. У параўнанні з 1913 годам вытворчасць мяса павялічылася ў 3,1 раза, малака ў 3,7 раза. Сярод саюзных рэспублік па вытворчасці льнопрадукцыі БССР займае другое месца, па вытворчасці бульбы і колькасці свіней — трэцяе, буйной рагатай жывёлы — чацвёртае месца. Развіты садоўніцтва, агародніцтва, пчалярства, падсобныя промыслы.

Сацыялістычныя пераўтварэнні рэзка змянілі матэрыяльнае жыццё беларусаў. Толькі за 1955—1969 гады новыя кватэры атрымала і палепшыла жыллёвыя ўмовы больш за палову насельніцтва БССР. Па тэмпях жыллёвага будаўніцтва БССР апырэдзіла ЗША, Англію, Італію, Францыю. Выраслі, папрыгажэлі, добраўпарадкаваны гарады; узніклі новыя прамысловыя цэнтры — Салігорск, Наваполацк, Светлагорск, Белаазёрск, Новалукомль, Жодзіна. У БССР 81 горад і 122 пасёлкі гарадскога тыпу. Змянілася аблічча вёсак. Ажыццяўляецца план пабудовы каля 7 тысяч пасёлкаў гарадскога тыпу замест дробных вёсак, якія існуюць. Пасёлкі забудовваюцца планавым шматкватэрнымі мураванымі дамамі і катэдрамі з усімі бытавымі выгодамі, маюць школы, клубы, бібліятэкі, гандлёвыя цэнтры, аддзелены сувязі, камбінаты бытавога абслугоўвання. Вёскі Беларусі электрыфікаваны, радыёфікаваны, тэлефанізаваны. На пачатку 1970 года газіфікавана 79 гарадоў, 93 пасёлкі гарадскога тыпу і 2 671 вёска. На ўсёй тэрыторыі рэспублікі прымаюцца праграмы Беларускага і Цэнтральнага тэлебачання. Знікае розніца ў адзенні сялян і гараджан. Узоры сучаснага адзення ствараюцца на аснове выкарыстання нацыянальных элементаў.

Павышаецца жыццёвы ўзровень беларусаў. Рэальныя даходы насельніцтва БССР за 1965—1969 гады ўзраслі на 26 працэнтаў. Многа выплат і льгот ідзе з грамадскіх фондаў спажывання (бесплатная медыцынская дапамога, адукацыя, стыпендыі, пенсійнае забеспячэнне). З ростам рэальных даходаў, паліпшэннем гандлёвага і бытавога абслугоўвання насельніцтва павялічваюцца пакупная здольнасць і спажыванне, узбагачаецца нацыянальная кухня. У БССР, як і ва ўсім СССР, вызначаны значна меншы пенсійны ўзрост, чым у ЗША, ФРГ, Швецыі і іншых капіталістычных краінах. Рост дабрабыту станоўча адбываецца на працягласці жыцця працоўных. На Беларусі смяротнасць насельніцтва ў 1966 годзе ў параўнанні з 1913 годам знізілася ў 3,4 раза; сярэдня працягласць жыцця 73 гады — адна з самых высокіх у свеце.

Новаму сацыяльнаму ўкладу характэрныя калектывізм, узамавыручка, агульнасць асабістых і грамадскіх інтарсаў. Ва ўмовах сацыялістычнага ладу склаліся новыя сямейныя адносіны з раўнапраўным становішчам усіх членаў сям'і. Узніклі свабодныя ад рэлігіі

БЕЛАРУСЫ

савецкія абрады, у якіх зберагаюцца лепшыя народныя традыцыі. Найбольш поўнае развіццё пры сацыялізме атрымалі нацыянальныя і інтэрнацыянальныя рысы характару беларусаў. Развіццё культуры і навукі, рост дабрабыту беларусаў садзейнічалі масаваму адыходу працоўных ад рэлігіі.

РАЗВІЦЦЁ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ. Вялікіх поспехаў дамагліся беларусы ў развіцці навукі і культуры. Да Кастрычніцкай рэвалюцыі пераважная большасць беларусаў была неписьменная, з 1935 года Беларусь — рэспубліка суцэльнай пісьменнасці. Сфарміраваліся кваліфікаваныя нацыянальныя кадры рабочага класа і народнай інтэлігенцыі, створаны вышэйшыя навучныя ўстановы, навучныя і культурна-асветныя ўстановы. У 1969—1970 навучным годзе ў БССР было 11 660 агульнаадукацыйных школ, у якіх навучалася 1 852 232 чалавекі; працавалі 109 945 настаўнікаў. У параўнанні з 1914—1915 навучным годам колькасць навучэнцаў агульнаадукацыйных школ павялічылася ў 6,4 раза, колькасць настаўнікаў у 8,5 раза. У БССР працуе 131 сярэдняя спецыяльная навучная ўстанова, у якіх навучаецца 144,4 тысячы студэнтаў (больш, чым ва ўсёй дарэвалюцыйнай Расіі).

У рэспубліцы 28 вышэйшых навучных устаноў (у тым ліку два ўніверсітэты), у якіх у 1970 годзе вучылася па 170 спецыяльнасцях 137,3 тысячы студэнтаў (больш чым ва ўсёй царскай Расіі і ў 6 разоў больш, чым было ў БССР у 1940—1941 навучным годзе). Па колькасці навучэнцаў на 10 тысяч насельніцтва БССР апырэдзіла Англію, Францыю, ФРГ, Японію, Італію. У Беларусі працуе больш за 490 тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй (у 2,5 раза больш, чым ва ўсёй Расіі ў 1913 годзе).

Велізарных поспехаў дамогся беларускі народ у галіне навукі. У рэспубліцы 173 навукова-даследчыя ўстановы, вядучыя навуковыя цэнтры — Акадэмія навук БССР. У СССР 16 358 навуковых супрацоўнікаў беларускай нацыянальнасці. Беларускі народ даў вядомых вучоных, якія сваімі працамі зрабілі значны ўклад у развіццё савецкай і сусветнай навукі: П. Альсмік, М. Барысевіч, Ц. Годнёў, П. Горын, М. Грашчанкаў, Г. Гарэцкі, А. Жэбрак, В. Купрэвіч, М. Курака, І. Лупіновіч, М. Несцяровіч, А. Пракапчук, А. Сеўчанка, Б. Тарашкевіч, Б. Трусевіч, Ф. Фёдарав, Г. Ціхай, І. Юркевіч.

За гады Савецкай улады расквітнела беларуская нацыянальная культура. Далёка за межамі рэспублікі вядомыя калектывы: Акадэмічная харавая капэла БССР, Народны хор БССР, Ансамбль танца БССР, Народны аркестр БССР, Сімфанічны аркестр БССР. У БССР 13 тэатраў, у тым ліку оперы і балета, беларускія тэатры імя Я. Купалы і імя Я. Коласа, юнага глядача, лялек, 8 абласных тэатраў; 2 філармоніі, рэспубліканскі цырквы калектывы, хор і эстрадны аркестр Беларускага радыё і тэлебачання, каля 30 тысяч клубаў, палацаў і дамоў культуры, палацаў спорту, больш за 23 тысячы гуртоў і калектываў мастацкай самадзейнасці.

У Савецкай Беларусі развіваецца народна-паэтычнае, песенна-музычнае, інструментальнае, харэаграфічнае, прыкладнае мастацтва, ткацтва, вышыванне, плячэнне, мастацкая апрацоўка драўніны, кераміка. Традыцыйныя мастацкія промыслы беларусаў удасканальваюцца і выкарыстоўваюцца мясцовай прамысловасцю. Сучасная народная творчасць развівае народныя традыцыі, адлюстроўвае гераічнае мінулае

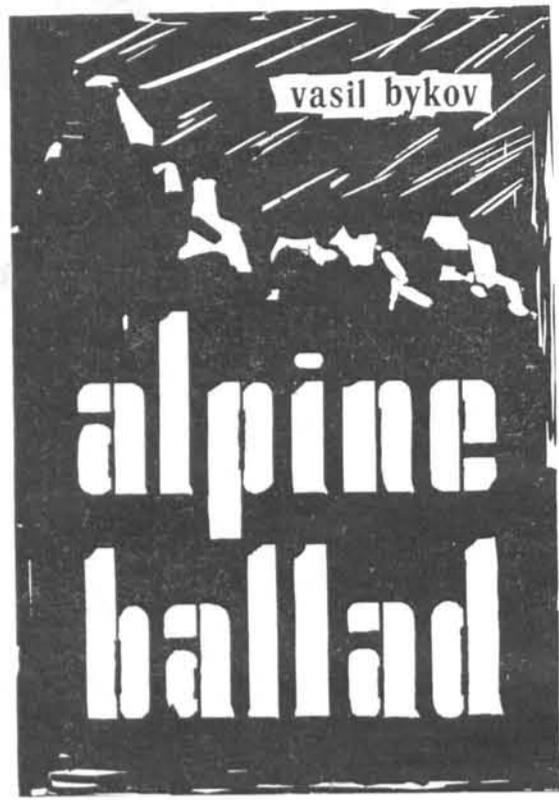
беларускага народа і яго сённяшні дзень.

Творы майстроў беларускай літаратуры і мастацтва заслужылі шырокае прызнанне і за межамі БССР. Саюз пісьменнікаў БССР аб'ядноўвае 265 чалавек. Вядомы народныя паэты БССР Я. Купала, Я. Колас, П. Броўка, А. Куляшоў, М. Танк; народныя пісьменнікі К. Крапіва, М. Лынькоў, пісьменнікі і паэты К. Чорны, Ц. Гартны, П. Галавач, П. Глебка, М. Зарэцкі, М. Чарот, П. Панчанка, Я. Брыль, І. Мележ, І. Шамякін. На Беларусі выдаецца 230 газет і часопісаў; Саюз журналістаў аб'ядноўвае 1 386 членаў. У Саюзе кампазітараў БССР 42 чалавекі. У ліку вядомых кампазітараў А. Багатыроў, Р. Пукст, Н. Сакалоўскі, Ул. Алоўнікаў. Саюз мастакоў БССР аб'ядноўвае 316 членаў, Саюз архітэктараў БССР — 328. Сярод вядомых мастакоў, скульптараў і архітэктараў В. Бялініцкі-Біруля, І. Ахрэмыч, А. Бембель, В. Цвірка, Ул. Кароль, М. Савіцкі. У Беларускім тэатральным аб'яднанні больш за 1 200 членаў, у Саюзе кінематаграфістаў — 109 членаў. Народныя артысты СССР: Л. Александровская, Б. Платонаў, Л. Ржэцка, Ул. Уладзімірскі, Р. Шырма, Г. Цітовіч, І. Жыновіч, З. Стома, П. Малчанаў, А. Ільскі; артысты і рэжысёры Ф. і І. Ждановічы, Ул. Галубок, Ул. Крыловіч, К. Саннікаў, Ул. Дзязюшка, Ю. Тарыч. Культура беларускай сацыялістычнай нацыі была новай сацыялістычнай змест, стала глыбока інтэрнацыянальнай па сваім характары.

З асяроддзя беларускага народа выйшлі вядомыя рэвалюцыянеры, палкаводцы, героі грамадзянскай вайны: П. Лепаўшынскі, Ул. Бонч-Бруевіч і М. Бонч-Бруевіч, М. Красніцкі, Ул. Азін, А. Салавей, І. Убарэвіч, І. Блажэвіч, М. Германовіч, Б. Гарбачоў, П. Шаранговіч, І. Шубін, М. Дворнікаў, П. Корчык (І. Лагіновіч); дзеячы Кампартыі і Савецкай дзяржавы: К. Мазураў, П. Машэраў, С. Прытыцкі, А. Грамыка, М. Зімянін, Ц. Кісялёў, А. Чарвякоў, Я. Адамовіч, М. Галадзед, В. Шаранговіч. Доблесная праца і ратныя подзвігі беларускага народа высока адзначаны Савецкім урадам: БССР узнагароджана двума ордэнамі Леніна (1935, 1958 гг.) і ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі (1968 г.). Усе 6 абласцей рэспублікі і г. Мінск узнагароджаны ордэнам Леніна, Брэсцкай крэпасці прысвоена ганаровае званне «Крэпасць-герой». За выдатныя поспехі ў развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры 307 чалавек атрымалі званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка — суверэнная сацыялістычная дзяржава, наад'емная частка вялікага Савецкага Саюза.

Разам з іншымі народамі СССР беларускі народ робіць свой уклад ва ўмацаванне Савецкай дзяржавы, пабудову камуністычнага грамадства. БССР займае пачэснае месца на міжнароднай арэне, яна, адна з заснавальніц Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, актыўна змагаецца за ўмацаванне міру і дружбы паміж народамі, Беларуская сацыялістычная нацыя ў сваёй аснове сацыяльна аднародная, аб'яднаная грамадскай уласнасцю на сродкі вытворчасці, з высокай эканомікай і перадавой культурай. Яна мае агульную з усімі нацыямі Савецкай дзяржавы сацыялістычную Радзіму—СССР, адзіную ідэалогію — марксізм-ленінізм, адзіную мэту — пабудову камунізму, адзіную кіруючую і накіроўваючую сілу — КПСС.

(For the beginning see issues Nos. 37-51 for 1970 and Nos. 1-4).

same time he guessed that he was not alone, that there were others with him. And sure enough, before he had managed to make out anything in the mist, he heard an angry stifled shout.

«Halt's Maul!»² followed by the usual German curses.

Giulia realised what had happened and ran to Ivan. She hung on to the sleeve of his jacket and looked downhill to where she imagined some living shadows had appeared. Ivan seized her by the hand and, bending low, ran to the stream.

Ivan kept Giulia's fingers firmly grasped in his hand; she was scarcely able to keep up with him and kept looking back in bewilderment. He tried to find a place where they could ford the stream—on the other side they could hide among the rocks and dense thickets of rhododendrons. The stream, however, came racing downhill at such pace that to jump into it would have been sheer suicide.

«Thank God for the cloud—it's a good job it's there!» This comforting thought kept running through his mind. The fast-moving rags of mist kept them hidden for the time being. «That bloody madman—why didn't I kill him? All those bastards are as bad as one another!» thought Ivan in despair, and he dragged Giulia ruthlessly uphill. They had already passed the bend in the stream, had climbed up on to the high bank—further on there was only open country. The stream raged over the boulders with tremendous force and they obviously had to give up all idea of crossing to the other side. Before going out into the open grassland, Ivan, breathing heavily, dropped to his knees and looked back—the mist was growing noticeably thinner, the boulders

² Hold your tongue! (Germ.)—Tr.

left the camp. It seemed that neither the stones nor her fatigue bothered her any more; she took no notice of the thorns and the rough rocks—she was a tigress fighting fiercely for her life.

«Ivanio, soon, soon...»

Now she was hurrying him along! When Ivan realised this he clenched his teeth—he was feeling worse. His leg had grown heavier than ever, the knee was swollen—he pulled up his trouser-leg to glance at it and lowered it again immediately—the knee was like a log, swollen and blue. «What a hell of a mess! Blood-poisoning!»

To their great misfortune the last rags of the mist floated away and opened up the whole field, red with poppies to their view. Immediately there appeared from out the mist one, two, three figures, the figures of Germans, dark like stone statues. There were about eight of them, dragging tiredly across the field, crushing the flowers and looking fearfully at the mountain slopes.

Now there was nowhere to hide...

Ivan sat down and threw the leather jacket to the ground; Giulia stood with her head bowed beside him, not knowing what to do—they were so tired that for a few seconds they could not say a word and looked at their pursuers in silence. The Germans suddenly began shouting, one of them put out his hand and pointed to them; they could hear a hoarse word of command. In the middle of the line there was a man in a striped jacket, his hands seemed to be fastened behind him and he had an escort of two who pushed him in the back whenever he stopped. It was the madman.

The Germans began to move faster and began to run, shouting, uphill.

«All right», said Ivan. «Only don't you be afraid. Don't be afraid. Let 'em come!»

Yes, their meeting on that mountain path and their love were untimely.

Why? Why does a man not have even the faintest hope of that happiness for which he is born on this earth and for which he strives throughout his life? Why, indeed, should she not go to his quiet little Tereshki with its two blue lakes if she wanted to, since he obviously loved her more than he could love any other girl? He realised that she would be the best wife in the world.

How wonderful it would be to bring that black-eyed laughing girl to his village. Would not the villagers love her and would she not love them as much? What did it matter that they were not too well educated, perhaps somewhat lacking in culture—they were honest, kind-hearted, compassionate in times of sorrow and generous in times of joy—why should she not love such people?

He could not imagine parting with her. He would remain with her as long as he lived, and then—the hell! Let death come! He was not afraid of death, he could fight for himself, the more so now that he was responsible for two lives. Let them try and take her away from him. She was lying on her side, her knees drawn up to her stomach, and was sleeping peacefully. He stood up, looked round, and then sat down again beside her, frowning and angry, probably because he badly wanted to eat, but more likely because his leg was painful. The calf seemed to be swelling, the bandage was squeezing it. Ivan loosened it a bit and felt his leg—it was burning hot and he was beginning to shiver. He had to pick up the hated striped jacket and wrap it round him, but now it did not warm him very much. He sat still for a minute listening to himself. «That's all I need, to get sick—what'll happen if I do? No, no, I mustn't».

ders among the poppies were becoming visible and he could see the stone outcrop on which he had awaited Giulia the day before. Then some Nazi soldiers appeared through the mist; they spread out in a short line and were approaching the place where Ivan and Giulia had spent the night.

Ivan glanced at Giulia—her still sleepy face expressed alarm and extreme fatigue. «If only she can stick it out! If only she can stick it out!» Ivan fervently hoped she could. Now only their legs could save them and, after a brief rest to catch their breath, he again seized her by the hand. She put all she had into the running and she did not lag behind.

They climbed panting to the highest part of the grassland, their legs wet to the knees from the dew. Ivan was limping worse and worse all the time; his right leg had become strangely heavy, as though it were not his own—at first he thought that he had lain on it in his sleep. But it did not pass, the tendons under his knee were paining him and the knee was swollen. Giulia soon noticed how badly he was limping and pulled at his arm.

«Ivanio—your leg?»

He dragged his leg over the grass, trying to tread as carefully as possible. Giulia looked back and then ran in front of him and seized hold of his trouser-leg intending examine the wound.

«Must bandage it, eh? I make little bandage».

He pushed her hand resolutely away.

«I don't need anything. Come on, hurry up!»

«It hurt, eh? Hurts?» she asked with alarm in her big eyes. She looked at him solicitously; under her striped jacket her heart was beating wildly from fatigue. She raised her eyebrows and they were trembling.

«It doesn't matter...»

So that the leather jacket would not hamper him he put it on and took the pistol out of the pocket. Giulia maintained a gloomy silence, her brows were drawn together and there was a mark of grim determination on her face. He glanced at the girl but saw no fear in her eyes; she had regained her breath and the alarm he had formerly seen had now turned into the sorrow of the doomed.

«Come on! Let them run, let 'em sweat!»

«They going *schliessen*?» asked Giulia in surprise as if she had only just realised what threatened them.

«Too far to shoot. Let 'em shoot if they've got cartridges to waste».

The Germans, in fact, were not firing yet, they merely kept shouting «Halt!» as the fugitives hurried higher and higher to where there were tangled thickets of low bushes. Once Giulia had recovered from her first alarm she again became active, quick, attentive, and, it seemed, ready for anything.

«Let them *schliessen*! I not afraid. Let them *schliessen*», said the girl.

Looking back all the time, she ran to Ivan and took him by the hand. He pressed her cold fingers gratefully and did not let them go.

«Ivanio, if S.S. men *schliessen*, we *schliessen*, too, eh? We no go camp, eh?»

He frowned and looked at her thoughtfully.

«Of course. Only don't you be afraid».

«I not afraid, *Russo* Ivan no afraid, Giulia no afraid».

He was not afraid. He had experienced too much in the course of the war to feel any more fear. As soon as the Germans discovered they felt a strange relief and pulled himself together — there was no further need for cunning, now God grant

he said to encourage himself. «Stick it! Keep going whatever happens!»

Something in Ivan had changed. He felt it, and alarm was seeping into his consciousness like water into a leaky boat. It was a good thing Giulia did not suspect anything and slept peacefully among the poppies. He sat down beside her, pushed, his bare feet under the leather jacket that covered her, and stared out into the night. Soon he felt sleepy, he was tired out. But she was keeping trustfully beside him and Ivan had to sit there watching over her sleep.

At dawn he could keep awake no longer and without realising it dozed off with his head resting on his knees.

22 His sense of uneasiness had died away as he slept, but then alarm suddenly jerked him awake; Ivan heard someone shouting incomprehensible words not far away.

«Wo bist du, Russe? Sie wollen dir Brot geben, viel Brot!»

It was gradually growing lighter although the sun had not yet appeared; the whole district looked grey and unpleasant. A cloud rolled across their field and the mountains were invisible. Ragged wisps of mist kept creeping along the mountain slope, catching on the dew-laden heads of the poppies. Ivan pulled the leather jacket from Giulia's legs; she jumped to her feet and said something in a scared voice while he, kneeling in the grass, stared fixedly in the direction from which the shout had come. Ivan quickly came to the conclusion that it was the madman, but at the

¹ Where are you, Russian? They want to give you bread, much bread. (Germ.)—Tr.

He suppressed the pain and hobbled on; the girl's hand slipped from his fingers and he grasped it again—she ran after him, looking back every minute.

«Ivanio, *amico*, we going to live? Tell me, are we?» She asked that question with a despair that broke his heart.

Ivan looked at her, not knowing what to answer, and saw so much entreaty and hope in her look that he hurried to comfort her.

«Of course we shall. Move quicker, though».

«Ivanio, I quick... I quick... I good...»

«All right, come on...»

They had already reached the upper boundary of the grassland where the path they had come down in the night began among the boulders; they could probably hide among the rocks. The cloud, however, had by this time rolled away from the poppy field, the mist was growing thinner as they watched it and in the breaks between it clumps of poppies and outcrops of stone were visible: the breaks in the mist were rapidly spreading. «Hell, we've got to get away? Surely they won't see us? They can't!» Ivan tried to calm himself and climbed higher and higher. He had had some experience of escapes from camps, could weigh up the situation in all its intricacy and realised that once the Germans spotted them they would never let them go.

There was still no path, however, and they were climbing all the time up the grassy slope. It was a good thing it was not too steep—the only thing that bothered them was the low growths of rhododendrons that pricked their feet badly. Giulia did not hold him up—he need not have worried about her. She went just slightly ahead of him, stepping on her bare, bleeding feet, and when she glanced back at him he saw in her face a determination to avoid disaster such as he had not seen all the time since they had

him strength. And of course, there had to be Giulia by his side. At this moment there began a duel of agility, precision and speed — they had to get away and husband their strength; they must not allow the Germans within rifle-shot, they must reach the clouds that lay motionless on the mountain tops at night and there evade their pursuers. There was no other way out for them.

23 They reached the bushes at last but did not try to hide among them—they no longer had any need of a hiding place. Giulia climbed up the scree under a steep slope, showering sand and pebbles from underfoot and grasping the thorny branches with her hands; she got to the top of the pile and waited while Ivan, dragging his bad leg painfully, scrambled after her. At the steepest place, right under the edge of the cliff, he simply did not know how to get over the top, so painful was his leg. The girl knelt down and held out her thin, weak hand to him. He glanced at the blue veins in her forearm and made one more attempt to climb up unaided — how could she possibly drag him up? Giulia, chattering away in her peculiar mixture of Italian, German and Russian, took him insistently under the arm, steadied him until he at last pulled his heavy body over the edge of the cliff.

«Hurry, Ivanio, hurry! S.S.» she repeated time and again in tones of fear.

The Germans were actually catching up with them, the most agile of them had already passed the grassland and were clambering up the slope; the others were trying to keep up with them. The madman, his hands tied behind his back, stumbled along at the end of the line with his escort urging him on.

(To be continued)

СНЕГ выпаў ранкам. Яго святло сцішна стаяла ў вокнах высокага каменнага доміка, у які я завітаў па запрашэнню гаспадара. Пасля ветру і холаду неяк асабліва слаўна ды ўтульна было ў гэтым цёплым дамку.

— Люблю зіму-зімку, — раздумліва гаворыць мой гаспадар Сяргей Вакар, — але больш усяго восень, раннюю, пагодліваю, калі так добра думаецца і працуецца.

Ён ходзіць па майстэрні, невысокі, чарнявы, плечукаваты, у рабочым адзенні: ватуўка, кепка, на нагах—боты. І я, глядзячы на яго, думаю, што цяпер ён вельмі ж падобны на будаўніка-майстра, які ведае цану сабе і сваёй рабоце.

Гаспадар мой — вядомы ў Беларусі скульптар. Голас яго гулка разлягаецца па майстэрні — яна прасторная і высокая, як зала. Вочы аж разбягаюцца ад мноства прадметаў: ля сцен акварыум, столікі, на адным з іх цэлая горка нібыта цясляўскага інструменту, а галоўнае — скульптурныя фігуры і партрэты: самотнага Максіма Багдановіча, суровага бацькі Міна, Мікалая Кедышкі... Усюды твары, твары натхнёныя, жывыя...

Нетаропка цячэ наша размова. Усё, здаецца, спрыяе ёй: утульнасць, цішыня, снежнае святло за акном. Непрыкметна перагортваюцца старонкі чалавечага жыцця, і выростае адна-адзіная — дарога прызначаная, на якой выспела яго, Сяргея Вакара, дзівоснае майстэрства...

За паркам барвовая асенняя зара. Густа чырванюць у яе водлесках ясені на кручы Дняпра. Асыпаецца на дол залатое лісце. Сяргей кідае пільны позірк на агністыя ясені і шпаркімі мазкамі пэндзля пераносіць на палатно чырвань іх крон, барву зары, сінь Дняпра. Ён спыраецца: вось-вось патухне апошні прамень, а з ім знікне назаўсёды гэты непаўторымы від-малюнак Дняпровага прыбрэжжа.

Сяргей нехаця складвае мальберт: Орша ўжо запаліла першыя агні. Не, не дарма прайшоў для яго гэты дзень: яшчэ адзін малюнак папоўніць рабочую калекцыю. «Залаты дождж» — так, магчыма, назаве ён малюнак. Яго разам з іншымі эцюдамі, нацюр-мортамі, партрэтамі можна будзе паказаць экзаменацыйнай камісіі. У юнака цяпер адзіная мара — мастацкае вучылішча.

Час нібы спыніўся. І нібы не існаваў ні горад, ні яго шумлівая галасы, ні вуліцы, па якіх ён блукаў ужо каторую гадзіну. Перад вачыма Сяргея — апошні макет скульптурнай кампазіцыі: насып, чыгуначныя рэйкі, ля якіх, стуліўшыся, трывозна завіваюцца партызаны — мініруюць варожы шлях. Ідзе рэйкавая вайна...

Не, чагосьці ў гэтай кампазіцыі не хапае. Таго, мабыць, што выявіла б сімвалічнасць ідэі: уся Беларусь у смяртэльнай барацьбе з фашыстамі, уся Беларусь — партызанка. Тут кожная дэталі, кожная

рыска твару павінны працаваць на ідэю. Апошні макет ужо трэці, і ўсе яны не задавальняюць яго.

Творчае незадавальненне часам пераходзіць у сумненне: можа і скульптура не яго прызначаная? Так было ўжо з ім неаднойчы: і дома, у Оршы, калі, захапіўшыся радыётэхнікай, вырашыў стаяць інжынерам, а потым на здзіўленне бацькам раптам адумаўся; і вось колісь тут, у вучылішчы. Два гады ўсяго займаўся на аддзяленні жывапісу і, між ін-

шым, добра займаўся: выкладчыкі хвалілі хлопца. А яго штосьці ўсё не задавальняла, непакоіла... Пасля арміі Сяргей Вакар перавёўся на скульптурнае аддзяленне. Ён шукаў сваё прызначанне.

Задумаўшыся, Сяргей перайшоў вуліцу і раптам спыніўся, як аглушаны: вось яно, адзінае рашэнне! Мініраваць чыгунку будуць двое партызан: дзяўчына і мужчына. Гэта як сімвал таго, што з ворагам змагаліся ўсе — старыя і маладыя, мужчыны і жанчыны. Так вось будзе: зіма, вецер, марозны змрок. Мужчына ў целагрэйцы, у шапцы-вушанцы, укланчыўшы, ставіць пад рэйку міну, а дзяўчына з пісталетам у руцэ, выпрастаўшыся, трывозна ўглядаецца ў далечыню. І ўсё.

Скульптурная кампазіцыя «Рэйкавая вайна» студэнта-выпускніка Мінскага мастацкага вучылішча С. Вакара была адзначана як адна з лепшых работ года. А неўзабаве «Рэйкавую вайну» набыў музей Вялікай Айчыннай вайны.

Ішлі гады. Расло майстэрства мастака. Усё часцей і часцей з'яўляліся на выстаўках творы Сяргея Вакара. Гэта

кампазіцыі «Юныя мсціўцы», «Подзвіг Купрыянава», партрэты двойчы Герояў Савецкага Саюза Шутава і Галавачова. Амаль усе яны трапілі ў музеі Масквы, Мінска і Брэста.

Максім Багдановіч... Буйнейшая зорка нашай нацыянальнай пазіі. Яе слава і горадасць. У Вакара была свая, даўняя любоў да пэста.

Гадзінамі праседжаў скульптар за кнігамі Багдановіча, чытаў і перачытваў яго вершы, артыкулы. Паступова ранейшае ўяўленне аб пэсту, разуменне яго асобы шырылася, паглыблялася.

Скульптура заняла ў майстэрні самае віднае месца. Зірнеш на яе ў анфас: пагляд пэста задуманны, блукае дзесь у далёкай далі, а пасма валасоў на галаве нібы варушыцца. І самі сабой усплываюць словы:

Беларусь, твой народ
дачакаецца
Залацістага яснага дня!
Глянеш збоку: гнеўна ссунуў пэст бровы, вочы яго аж гараць ад абурэння. І ўспамінаецца:
Я хлеба ў багатых маліў і прасіў,
Яны ж мне каменне давалі...

Зноў зірнеш на скульптуру, ужо з другога боку: ні буря, ні гневу на твары песняра, толькі смутак, ціхі, адвечны. І тады толькі заўважаеш васількі ў руцэ пэста, якія ён прыціскае да грудзей.

Тут пэст быў як ягоныя песні. Скульптура дэманстравалася ў Маскве на выстаўцы, прысвечанай стагоддзю з дня нараджэння Леніна, мела вялікі поспех.

Зноў і зноў аглядаю работы Вакара — іх шмат. Як скульптар ён працуе ўжо чатырнаццаць год. Творы яго дэманстраваліся на шматлікіх выстаўках, рэспубліканскіх і ўсеагульных. Многія глядачы, відаць, запамнілі велічную кампазіцыю «Стаяць на смерць», мемарыяльны барэльєф віцэ-адмірала В. Дразда (ён устаноўлены на помніку ў Буда-Кашалёве), бюсты Кедышкі і бацькі Міна, партрэт К. Заслонава.

Сяргей Вакар — нястомны працаўнік. Ён увесь у пошуках, у яго шмат задум. У бакавушцы пры майстэрні ён пакідае мне макецік-кампазіцыю «Беларускі лён». Дзве жанчыны цярабляць лён: адна перавязвае пругкі снапок, а другая, разгануўшыся, глядзіць з-пад рукі ўдалечыню. На твары яе радасць — відаць, слаўны ўдаўся лянок.

— Даўно хацелася стварыць штосьці лірычнае, зямное, — кажа гаспадар майстэрні, — чыста наша, беларускае. І вось...

Выходжу на падворак. Церушыць снег. У яго мільгатайвай белі ціха шарэе вуліца, абпал якой цесна пасталі драўляныя дамкі. За гэтымі дамкамі ледзь значацца гмахі новых дамоў — тут нібы разам сышліся горад і вёска. Вуліца Гая. Ціха... Адно ў доме скульптура звоніць-спявае жалеза долата і малатка. Вакар узяўся за працу. Ведаю, высякае з граніту бюст чалавека, імем якога названа гэтая вуліца.

М. ВЫШЫНСКІ.

Да болю маці не глухі я!
А да твайго...

Любімы край,
Я захварэў бы настальгіяй
У краі, што завецца «рай».
Мяне цягнула б кожны вечар
Да самых чыстых зараніц,
Да беларускіх нашых рэчак,
Што пачынаюцца з крыніц,
Да той, з маленства роднай
песні,
Што ўсюды матчынай завуць.
Да тых сцягоў, што ў бітвах
неслі

Бацькі,
узняўшы галаву.

Мікола ЧАРНЯУСКІ

Ёсць край...
Ён не за сінім акіянам,
Туды дарогі
Светлыя бягуць.
Яму душой на ўсё жыццё
адданы,

Жыць без яго
Ніколі не змагу.
Вачмі азёр,
крыніцаў
і рачулак
Ён на мяне і ўдзень
і ўноч глядзіць.
Бары яго плячывыя працула
Са мной гатовы карагод
вадзіць.
Ён верасам сінее на узлесьсях,
Ён—край блакіту, сонца,
чысціні.

Ён напрадвесні
Жаўруковай песняй
У сэрцы маім радасным звоніць.
Улетку—коласам,
А ўзімку—завірухай
Ён у бяскрайнім полі
шалясціць.

І любя мне
Яго гамонку слухаць,
І любя мне
Яго шляхамі жыць.
Хай іншым сняцца
Пальмы і ліяны,
Хай іншых моры
у палон бяруць,
Я ж краю аднаму
навек
адданы.

Той край—
Мая радзіма—
Беларусь!

Леў МАРОЗ

Люблю цябе,
ты у мяне—адзіная.
Таму запісваю
ізноў і зноў
Людскія песні,
песні салаўіныя —
Усё, чым будзіш у душы
любоў.
І услухоўваюся я
напружана
І ўглядаюся ў цябе
заўжды...
І бачу я:
са шчасцем ты падружана,
І чую я:
смяшешся звонка ты.

Хроніка культурнага жыцця

СПОУНІЛАСЯ 100 год з дня выхаду ў свет першага беларускага слоўніка. Яго складальнік — жыхар Мсціслаўля, выдатны філолаг і этнограф Іван Насовіч.

«Слоўнік беларускай гаворкі» быў выпушчаны невялікім тыражом у Пецярбургу аддзяленнем мовы і славеснасці імператарскай Акадэміі навук. Ён ахопліваў трыццаць тысяч слоў беларускай гутарковай мовы. На гэту работу І. Насовіч затраціў 16 гадоў. Калі ўлічыць, што слоўнік быў складзены адным чалавекам, да таго ж у вольны ад дзяржаўнай службы час (ён быў настаўнікам і інспектарам вучылішчаў), дык яго працу можна назваць навуковым подзвігам.

У інстытут увазнаўства імя Якуба Коласа АН БССР з бібліятэкі Акадэміі навук СССР у Ленінградзе наступіла фотакопія рукапісу яшчэ адной працы складальніка першага беларускага слоўніка. Гэта «Алфавітны ўказальнік старадаўніх слоў, што змяшчаюцца ў актах заходняй Расіі». Неапублікаваная работа ў пяці частках, удастоеная імператарскай Акадэміяй навук так званай «Уварайскай прэміі» ў 1500 рублёў серабром, ахоплівае звыш 12 тысяч слоў.

ШЭСЦЬ год таму назад беларускае выдавецтва «Народная асвета» выпусціла кнігу настаўніка Валейскай сярэдняй школы Уладзіміра Урбановіча «Па дарогіх мясцінах», прысвечаную Навагрудчыне. А нядаўна ў тым жа выдавецтве выйшла новая кніга Ул. Урбановіча «Шляхамі пэстаў і герояў».

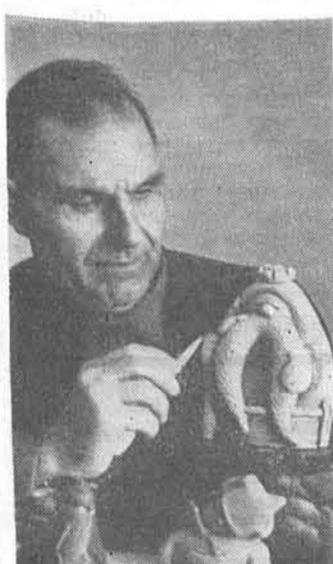
Гэты твор, які з'яўляецца своеасаблівым працягам першай кнігі, знаёміць чытача з вядомымі польскімі і беларускімі пісьменнікамі і пэстамі, якія жылі, працавалі на Навагрудчыне або наведвалі яе, расказвае аб Героях Савецкага Саюза і Героях Сацыялістычнай Працы.

Два раздзелы кнігі прысвечаны слаўтаму навагрудчыніну, польскаму паэту Адаму Міцкевічу. Цёпла гаворыцца і аб паэту Уладзіславу Сыракомлю, пісьменніку Ежы Путрамэнту. Многа месца адводзіцца беларускім пэстам і пісьменнікам. У прыватнасці, падрабязна расказваецца аб творчасці Янкі Брыля і Валыціна Тайлая.

З кнігі чытачы даведаюцца аб жыцці і дзейнасці Героя Савецкага Саюза Уладзіміра Царука, былога старшынні калгаса «Рассвет» Героя Сацыялістычнай Працы Васіля Глебкі і многіх іншых.

Кніга настаўніка Ул. Урбановіча з'явіцца каштоўным дапаможнікам для экскурсантаў і краязнаўцаў.

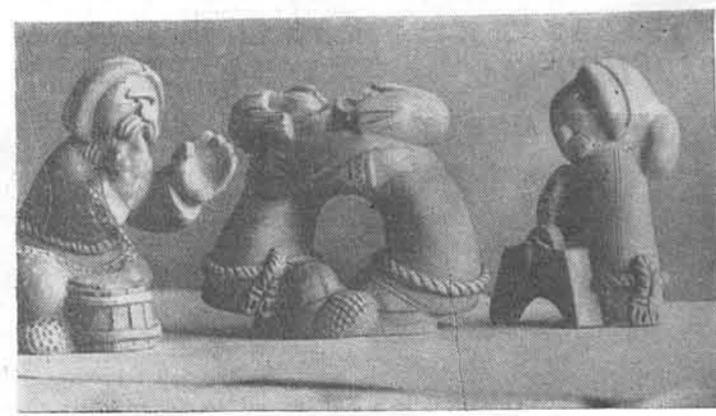
Ф. СТАНІШЭЎСКІ.

Народнага ўмельца з Мазыра Мікалая Пушкара даўно ведаюць за межамі рэспублікі. Яго цікавыя, створаныя па народных беларускіх матывах, суненіры не раз заваёўвалі дыпломы на самых прадстаўнічых выстаўках. Вялікай папулярнасцю карысталіся вырабы самадзейнага скульптара ў наведвальнікаў ЭКСПО-70 у Японіі. Цяпер член Саюза мастакоў СССР М. Пушкар працуе над стварэннем масак казачных персанажаў, насценных упрыгожанняў.

НА ЗДЫМКАХ: Мікалай ПУШКАР за работай; новыя творы ўмельца: «Барцы» і «Паляшук са ступай».

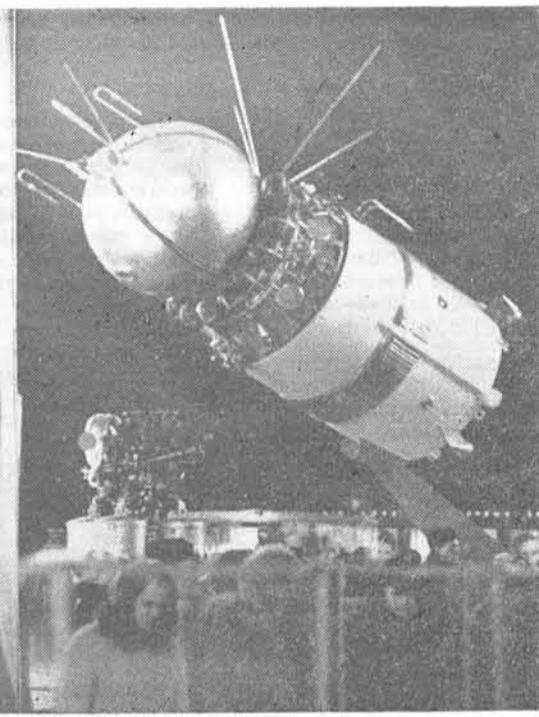
МАЗЫРСКАЯ КАЗКА

ТЫСЯЧЫ людзей штодзень спяшаюцца ў павільён «Космас», што знаходзіцца на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі, каб на працягу пяці секунд (больш нельга — за спіной чарга!) паглядзець на непрыкметныя цёмна-шэрыя каменчыкі, якія дастаўлены з Месяца аўтаматычнай станцыяй «Месяц-16». Са здзіўленнем, захапленнем і вялікім задавальненнем глядзяць на іх школьнікі, акадэмікі, касманаўты, рабочыя і калгаснікі. Цяпер яны ўжо мараць убачыць грунт Венеры, Марса і іншых планет Сонечнай сістэмы.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Вось ён, месяцавы грунт! 2. Касманаўт Яўген ХРУНОУ—адзін з тых, хто прыйшоў паглядзець на кавалачак Месяца. 3. У павільёне «Космас».

Тэкст і фота М. АМЕЛЬЧАНКІ.

ТЫМ, хто любіць сваю Айчыну, хто хоча ведаць яе даўнюю і нядаўнюю гісторыю, каго радуе светлая ява яе сённяшніх дзён, адраасавана новая кніжка бібліятэчкі газеты «Голас Радзімы» — «Чаго мы варты» гродзенскага пісьменніка Аляксея Карпока. Свой расказ аб краі, які ў гонар слаўнага бацькі-Нёмана завецца Прынёманскім, ён пачынае з тых далёкіх часоў, калі на тэрыторыі цяперашняга Палесся ўзвышаліся горы, не ніжэйшыя за Альпы. За сотні мільёнаў год вятры зруйнавалі іх, і на тым месцы разлілося мора. А потым было нашэсце леднікоў, якія пакінулі пасля сябе пяскі, каменні і балоты. Тады, як лічаць вучоныя, і з'явілася ў Панымонні разумная істота — чалавек.

Аб тым, як жылі абарыгены Гродзеншчыны, можна меркаваць па знаходках археолагаў: чарапках глінянага посуду, скрэблах, наканечніках стрэл. Крэмень старажытныя людзі здабывалі з мелавых гор. Шахты пад Ваўкавыскам датуюцца IV—III стагоддзямі да нашай эры.

Лёс тагачасных жыхароў Прынёманшчыны не зайздросны. Галечка, хваробы і цэпра спадарожнічалі ім на працягу многіх стагоддзяў. У Гродна, дзе была рэзідэнцыя польскіх каралёў, існавалі балет, опера, прафесійнальны хор, ваявода Сапега ў Дзярэчынне наладжваў балі, на якіх выпівалася столькі кварт мёду, колькі год мае гадзін, а сялянскія дзеці пухлі з голаду. Ужо ў канцы XIX стагоддзя Адам Багдановіч, бацька вядомага бела-

рускага паэта, адзначаў у сваіх фальклорных запісках: «...Беларус чакаў вясны, а разам з ёю шнітку-матку, дзягілья-бацьку, шчаўля-братку, крапіўку-сястрычку — каб пад'есці ўдоваць».

Няма чаго дзівіцца, што людзі кідалі свае курныя хаціны і шукалі долі ў вялікім свеце. Хто падлічыць, коль-

«ЧАГО МЫ ВАРТЫ»

кі нашчадкаў гродзенцаў жыве сёння на ўсходзе і захадзе, поўначы і поўдні?

Але народ не толькі гараваў, але і змагаўся. Багатыя рэвалюцыйныя традыцыі Панымоння. Рамуальд Траугут і Кастусь Каліноўскі, кіраўнікі паўстання 1863 года, — выхаванцы Свіслацкай гімназіі. Член Інтэрнацыянала, генерал Парыжскай камуны Валерый Урублеўскі родам з Жалудкі. У гады гаспадарання буржуазнай Польшчы лепшыя сыны і дочки Прынёманшчыны ў радах КПЗБ змагаліся за свабоду свайго краю.

Гэтымі людзьмі ганараліся гродзенцы, як і тым, што з іх зямлі пайшла ў свет паэтычная слава геніяльнага Адама Міцкевіча. З Гродзеншчынай непарыўна звязаны жыццё і творчасць выдатнай польскай пісьменніцы Элізы Ажэшкі. З мясцін, «дзе бары над Нёманам шумяць», паходзіць і

першая беларуская паэтэса-рэвалюцыянерка Цётка.

«У чым сэнс жыцця? — піша аўтар кнігі «Чаго мы варты». — Нашы вялікія продкі, нашы аўтарытэты ў тым яго знаходзілі, што да апошніх дзён сваіх, не шкадуючы сябе, шукалі і дзецім сваім шукаць наказвалі сэнс яго, а ў выніку знайшлі вялікую Праўду ў ідэях камунізма». У гэтых словах ключ да разумення таго, чаму аўтар у шэрагу слаўных гродзенцаў называе і прозвішча старшыні калгаса «Авангард» камуніста Пятра Дзенішчыкова.

Ён, выхадзец з вёскі Магіляны, дзе некалі хлеб елі толькі да каляд, дапамог сялянам, адурманеным забабонамі, знайсці шлях да светлай будучыні. Такія, як ён, не шкадуючы сіл і нават жыцця, узнімалі зруйнаваную вайной гаспадарку, выводзілі людзей з зямлянак, будавалі школы, бальніцы.

У гісторыі Гродзеншчыны адраэзак часу ў тры дзесяцікі год займае зусім мізэрнае месца. Але тое, што зроблена тут за апошнія 30 год, можа сапернічаць са здабыткамі стагоддзяў. Механізаванай жывёлагадоўчыя фермы і тэлевізары на вёсцы, асушаныя балоты, гмахі індустрыяльных гігантаў, вышэйшыя навучальныя ўстановы — і ўсё гэта на працягу жыцця аднаго пакалення!

Шмат зроблена ў Прынёманскім краі, але яшчэ больш спраў наперадзе, спраў плённых, творчых, каб нашчадкі сучасных гродзенцаў і праз тысячагоддзі з павагай і ўдзячнасцю ўспаміналі сваіх продкаў.

Т. РЭУТОВІЧ.

КОЛЬКІ Ў НЕБЕ ЗОР

БЕЛАРУСКІ ВАЛЬС

Словы і музыка А. ШЫДЛОУСКАГА

У ТЭМІНЕ ВАЛЬСА, 3 ПАЧУТЦЕМ

Колькі ў небе зор— цяжка палічыць, Толькі з іх адна найярчэй гарыць. Гэта ты, мая зорка ясная, Ты, любоў мая непагасная. У працы і ў жыцці добра нам з табой Марыць і любіць з песняй маладой. Дзе так добра жыць, дзе такі прастор! Шчасця больш у нас, як на небе зор.	Край шырокі наш, мірны, дарагі, І бягуць удаль светлыя шляхі. Мне з табой па іх хочацца ісці І дзяліць усё разам у жыцці. Колькі ў небе зор— цяжка палічыць, Толькі з іх адна найярчэй гарыць. Гэта ты, мая зорка ясная, Ты, любоў мая непагасная.
--	--

≡ АД БЕЛАВЕЖЫ ДА САХАЛІНА

≡ АД БЕЛАВЕЖЫ ДА САХАЛІНА ≡

СКАРБ РЭДКІХ МАНЕТ

Бульдозер, што працаваў у кар'еры паблізу вёскі Барсукі (Смалевіцкі раён), нечакана вынес на паверхню гліняную пасудзіну, якая ад удару развалілася. З яе пачыналася пацягнутая ад часу манета.

Навуковыя супрацоўнікі Дзяржаўнага музея ВССР, куды даставілі частку знойдзенага скарбу, устанавілі, што старажытныя манеты адносяцца да XVI—пачатку XVII стагоддзяў. Большасць манет чаканена ў Польшчы, асобныя ў Даніі, Прусіі, Брандэнбургу. Сярод іх аказалася значная колькасць капец часоў Івана Грознага, Барыса Гадунова, Васіля Шуйскага, Лжэдзімітрыя I. Асабліва рэдкія манеты Федара Гадунова, які ў 1605 годзе правіў рускай дзяржавай усяго некалькі дзён. Ка-

пейкі з яго імем былі выпушчаны ў нязначнай колькасці і не атрымалі шырокага распаўсюджвання. У нумізматычнай калекцыі музея іх да гэтага часу не было.

Праз раён, дзе знойдзены скарб, некалі праходзіў важны шлях, які звязваў Вялікае княства Літоўскае з Руссю. Знаходка рускіх манет, і асабліва рэдкіх, сведчыць аб значным развіцці гандлю ў старажытнай рускай дзяржаве.

СЛОЎНІКІ НА РОЗНЫХ МОВАХ

Статыстыка, якая «ўсё ведае», не можа, на жаль, адказаць на пытанне, колькі ў краіне слоўнікаў. Адно толькі выдавецтва «Савецкая энцыклапедыя» за гады свайго існавання выпусціла слоўнікі больш за 1170 назваў на 98 мовах народаў свету.

Самым першым савецкім

слоўнікам быў гандлёва-прамысловы эканамічны, які вышаў у Маскве ў 1924 годзе. Наша краіна вырашала тады задачы ўстанавлення міжнародных сувязей.

З таго часу і выдзена лік савецкіх слоўнікаў. Асабліва вялікія поспехі савецкай навукі ў галіне дзвюхмоўнай лексікаграфіі. Першымі дзвюхмоўнымі слоўнікамі, якія вышлі пасля Вялікага Кастрычніка, былі нямецка-рускі і французска-рускі.

Першым савецкім талковым слоўнікам рускай мовы стаў папулярны чатырохтомнік пад рэдакцыяй Д. Ушакова, выдадзены ў 1924 годзе.

Як паведамілі ў Камітэце па друку пры Савеце Міністраў СССР, цяпер выдзена вялікая работа па выпуску слоўнікаў на мовах народаў Савецкага Саюза, Азіі, Афрыкі, якія раней ніколі не выдаваліся. Бурны рост навукі і тэхнікі запатрабаваў выдання вялікай колькасці спецыяльных слоўнікаў.

ЖЭНЬШЭНЬ РАСЦЕ Ў КОЛБЕ

Пяць-шэсць грамаў у месці «прыбаўляе» культура тканкі жэньшэню, якая вырошчваецца ў штучным асяроддзі супрацоўнікамі Інстытута фізіялогіі раслін Акадэміі навук СССР. Гэта ў дзесяць разоў перавышае хуткасць росту жэньшэню ў лесе або на плантацыі.

Праверка прэпаратаў, атрыманых з культуры тканак жэньшэню, як сцвярджаюць

аўтары паведамлення, апублікаванага ў часопісе «Прырода», паказала, што яны не ўступаюць прэпаратам з кораня цэлай расліны.

Больш таго, пры вырошчванні ў цемнаце культура тканін пераўзыходзіць цэлую расліну па фармакалагічнай актыўнасці.

Такім чынам, праблема атрымання жэньшэню амаль цалкам зводзіцца цяпер да чыста тэхнічнай задачы: стварэння ўстаноўкі для няспыннага вырошчвання вялікіх колькасцей клеткавай масы.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.